

Miljöutredning Länsstyrelsen Örebro län



Resvanor



Hållbart boende



**Rikt
odlings-
landskap**

Förord

Länsstyrelsen har arbetat med miljöledning sedan 1997. Vi var tidigt ute och Regeringen utsåg oss att vara en av de så kallade pilotmyndigheterna.

Både de former och den utredning som har legat till grund för det interna miljöarbetet och som togs fram i slutet av 90-talet behövdes revideras, förnyas för att vårt miljöarbete ska kunna gå vidare.

Länsstyrelsens miljöpåverkan delas upp i:

- direkt miljöpåverkan, t.ex. resor, pappersförbrukning och avfallshantering.
- indirekt miljöpåverkan, t.ex. effekter av beviljande av bidrag, reservatsbildning, tillsyn och information.

Vi har nu, som ett led i översynen av miljöledningsarbetet, reviderat vår miljöutredning och utökat den. Idag omfattar den även den indirekta miljöpåverkan som Länsstyrelsens verksamhet har. Syftet med miljöutredningen är att den ska beskriva de delar av vår verksamhet som har störst påverkan på miljön - både positiv och negativ. Den ska vara ett underlag för att ta fram mål och aktiviteter för vårt miljöledningsarbete.

I slutet av 2004 förväntas Länsstyrelsen anta regionala miljömål. De utarbetas nu med de nationella prioriteringarna som utgångspunkt och i ett brett partnerskap tillsammans med länets kommuner och Landsting samt Skogsvårdsstyrelsen. De regionala miljömålen kommer att vara en ledstjärna för hur Länsstyrelsen prioriterar arbetet med den indirekta miljöpåverkan.

En stor del av Länsstyrelsens medarbetare har varit aktiva i framtagandet av miljöutredningen, särskilt i arbetet med den indirekta påverkan. Enheternas miljökontaktpersoner och miljösamordnarna har svarat för det mest omfattande arbetet. Utredningen har fastlagts av Kvalitetsgruppen som är styrgrupp för miljöledningsarbetet.

Miljöutredningen ska bidra till att Länsstyrelsen får miljöledningssnurran att ständigt snurra!

Örebro i augusti 2004.

Lars Östring
Länsråd

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte	5
Genomförande	5
Länsstyrelsens verksamhet	6
Organisation - Länsledning och enheter	6
Målstyrning.....	6
Historik - miljöarbete fram till nu	6
Organisation av miljöledningsarbetet	7
Länsledningen	7
Kvalitetsgruppen	7
Miljösamordnare.....	7
Enheter	7
Indirekt miljöpåverkan	8
Förvaltningsenheten.....	8
Miljöaspekt – Bidrag till åtgärder mot radon	9
Miljöaspekt - Körkortstillstånd	10
Miljöaspekt – Tillstånd till yrkesmässig transport av farligt avfall och avfall som inte är farligt.....	12
IT och Ekonomi	14
Lantbruksenheten.....	14
Miljöaspekt – Information i samband med EU-stöd	14
Miljöaspekt – Investeringsstöd	15
Miljöaspekt – KULM (Kompetensutveckling för lantbrukare inom miljöområdet) +K2 (Ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden).....	17
Miljöaspekt – Behörighetsutbildning för att få använda kemiska bekämpningsmedel	18
Miljöaspekt – Restaureringsstöd	19
Miljöaspekt – Bidrag för anläggning av våtmarker.....	20
Miljöskydd	21
Miljöaspekt – Prövning av miljöfarlig verksamhet	22
Miljöaspekt –Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	23
Miljöaspekt –Prövning och tillsyn av täktverksamhet	25
Miljöaspekt –Prövning och tillsyn av vattenverksamheter	27
Miljöaspekt –Tillsynsvägledning	28
Miljöaspekt –Förorenade områden	30
Miljöaspekt - Miljömålsarbete	32
Miljöaspekt – Miljöövervakning/Miljömålsuppföljning	34
Miljöaspekt –Kalkning.....	36
Natur, Kultur, Plan och Fiske	38
Miljöaspekt – Skydd av områden och arter.....	38
Miljöaspekt – Prövning och tillsyn för skydd av naturen.....	39
Miljöaspekt - Prövning och tillsyn inom kultur	41
Miljöaspekt – Yrkesfisket	42
Regional utveckling	44
Miljöaspekt - Regionalpolitiska företagsstöd.....	45
Miljöaspekt - EU:s Strukturfonder/Regionala projekt	47
Miljöaspekt - Beslut om och planering av väg- och järnvägsinvesteringar.....	49
Miljöaspekt - Bredbandsutbyggnad	51

Staben	53
Miljöaspekt - Tillsyn av kommunal räddningstjänst	53
Miljöaspekt – Information	54
Direkta miljöpåverkan.....	56
Resor och transporter.....	56
Tjänsteresor.....	56
Resor till och från arbetet.....	59
Varu- och servicetransporter	61
Provtagning med båt och skoter.....	61
Lokalutnyttjande	64
Uppvärmning	64
Vatten.....	65
Elanvändning	66
Kylanläggning.....	66
Avfallshantering	67
Kontorsmaterial.....	68
Papper och trycksaker	68
Annat kontorsmaterial.....	69
Kopiatorer, skrivare, faxar och telefoner	69
Datorer	70
Möbler.....	70
Inköp och upphandling	71
Lokalvård och kemikaliehantering	72
Bilaga 1 – Reseenkät.....	74
Bilaga 2 - Resultat från reseenkät	76
Bilaga 3 – Mall för värdering av miljöaspekter.....	78
Bilaga 4 – Värdering av indirekt miljöpåverkan	1
Bilaga 5 - Värdering direkt miljöpåverkan.....	10
Bilaga 6 - Kemikalieförteckning.....	1
Bilaga 7 - Sveriges 15 miljö kvalitetsmål med beslutade preciseringar och delmål.....	2

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län var en av de 25 pilotmyndigheter som i slutet av 1996 fick i uppdrag av Regeringen att börja arbeta med att integrera ett miljöledningssystem i sin verksamhet. Den miljöutredning som gjordes då har nu uppdaterats med avseende på den direkta miljöpåverkan. Nytt för utredning är den indirekt miljöpåverkan.

Miljöutredningen visar att vi påverkar miljön olika mycket genom allt vi gör, både positivt och negativt. Oftast handlar det om en framtida påverkan och många gånger sker den under en längre tid. Detta gör vi genom våra tillståndsbeslut, remissyttranden, tillsyn, utdelning av bidrag, utredningar och internationellt arbete. Vi påverkar även miljön direkt genom våra tjänsteresor och resor till och från arbetet. Vår kunskap och engagemang när vi gör upphandlingar och när vi källsorterar speglar sig även de förr eller senare i naturen.

Våra betydande miljöaspekter

Indirekt miljöpåverkan

- Beslut om körkortstillstånd
- Beslut om tillstånd för transport av farligt avfall och avfall som inte är farligt
- Information i samband med EU-stöd
- KULM (Kompetensutveckling för lantbrukare inom miljöområdet) och K2 (Ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden)
- Prövning miljöfarlig verksamhet
- Tillsyn miljöfarlig verksamhet
- Prövning och tillsyn täktverksamheter
- Prövning och tillsyn vattenverksamheter
- Tillsynsvägledning
- Förorenade områden
- Miljömålsarbetet
- Miljöövervakning
- Kalkning
- Prövning och tillsyn för skydd av naturen
- Allmänt och övergripande inom hållbar samhällsplanering och boende
- Yrkesfisket
- Regionalpolitiska företagsstöd
- Regionala projektmedel
- Beslut om och planering av nationella väginvesteringar

Direkt miljöpåverkan

- Tjänsteresor
- Resor till och från arbetet
- Upphandling

Miljöutredningen ska ligga som grund för Länsstyrelsens fortsatta miljöarbete. Mål och aktiviteter kommer att tas fram i samband med den årliga verksamhetsplaneringen där aktivitetsplaner ingår.

Inledning

Syfte

Syftet med en miljöutredning för Länsstyrelsen i Örebro län är att vi ska vara medvetna om vilken miljöpåverkan Länsstyrelsen har genom sin verksamhet. Detta genom att vi vet hur vår verksamhet påverkar miljön direkt och indirekt genom våra beslut och den information vi sprider.

Genomförande

År 1997 gjordes en miljöutredning i samband med uppstarten för miljöledningsarbetet på Länsstyrelsen. Utredningen har nu reviderats under våren 2004. Revideringen syftade till att ha en grund att stå på både för de indirekta och de direkta miljöaspekterna, att strukturera rapporten på ett annat sätt och att uppdatera statistiken som var från 1997 och tidigare. Tillägg som har gjorts är en beskrivning av vad de olika miljöaspekterna har för påverkan på miljön och vilka miljö kvalitetsmål de påverkar. Till exempel vad vår värmeförbrukning orsakar för utsläpp till luft, mark och vatten och att det bland annat påverkar miljö kvalitetsmålet frisk luft. Rubriker som ”Exempel på vad vi skulle kunna göra” och ”Vad har gjorts?” återfinns inte i den reviderade versionen. Frågor som man kan arbeta mer hör hemma i mål och aktiviteter och vad som har gjorts i årsredovisning.

Uppdateringen av miljöutredningen, har på samma sätt som den från 1997, avgränsats till att omfatta den verksamhet som är direkt knuten till Läns huset. Verksamheten på Slottet har inte tagits med i någon större utsträckning.

Uppdateringen av den direkta miljöpåverkan har gjorts av miljösamordnarna genom kontakter med nyckelpersoner inom Länsstyrelsen och fastighetsägaren, samt med hjälp av diverse statistik och uppgifter inom Länsstyrelsen. Enheternas miljökontaktpersoner har tagit fram den indirekta miljöpåverkan för respektive enhet med utgångspunkt från upplägget i verksamhetsplaneringen för år 2004.

Framöver kommer det att ske en kontinuerlig uppdatering av utredningen när behov finns.

Länsstyrelsens verksamhet

Organisation - Länsledning och enheter

Verksamheten vid Länsstyrelsen bedrivs i en platt organisation med få chefsnivåer. Landshövdingens och länsråds befogenheter framgår av lag och förordning. Länsledningen utgörs av landshövdingen och länsrådet. Ledningsgruppen består av länsledning, enhetschefer, informationschef/pressekreterare samt personalchefen.

Inom Länsstyrelsen finns sju enheter med varsin enhetschef:

- Fiske, Natur, Kultur och Plan (FiNaKuPl)
- Förvaltningsenheten (Förv)
- IT och ekonomi (Itek)
- Lantbruk (Lant)
- Miljöskydd (Miljö)
- Regional utveckling (Regut)
- Staben (Stab)

Målstyrning

Inom Länsstyrelsen tillämpas målstyrning, vilket innebär:

- Att verksamheten styrs mot de mål som tagits fram tillsammans med medarbetarna och som fastställts i måldialogen med länsrådet.
- Att dessa mål kontinuerligt följs upp och återspeglas
- Ett ledarskap som innebär stöd och uppföljning och som lämnar möjlighet för medarbetarna att välja vägar för att nå målen.
- Ett medarbetarskap som utgår från delaktighet med de rättigheter och skyldigheter som följer därav.

Historik - miljöarbete fram till nu

I slutet av 1996 gav regeringen 25 statliga myndigheter i uppdrag att börja arbeta med att integrera ett miljöledningssystem i sina verksamheter. Länsstyrelsen i Örebro hade blivit tillfrågad och anmält sig till att vara en av de 25 pilotmyndigheterna. Idag har de flesta myndigheterna fått uppdraget, ca 240 stycken.

Arbetet påbörjades under 1997 med att undersöka hur Länsstyrelsen påverkar miljön. Det resulterade i en miljöutredning som blev klar under 1998. Den miljöutredningen fokuserade på den direkta miljöpåverkan t.ex. energiförbrukning, avfallshantering och upphandling. Under 1998 fastslog länsledningen en miljöpolicy. Arbetet fortsatte med att ta fram mål och handlingsplan. En person arbetade på deltid med att samordna miljöarbetet, miljösamordnare, och det fanns motsvarande miljökontaktpersoner på enheterna som det finns idag. Miljösamordnaren deltog på de rundabordsamtal som Naturvårdsverket ordnade, så som vi också gör idag.

Alla medarbetare hade möjlighet att vara med i miljöarbetet. Det ordnades samvarokvällar då vi lagade mat på ekologiska råvaror. Alla fick möjlighet att gå en grundläggande miljöutbildning och många av oss arbetade i mindre grupper för att ta diskutera Länsstyrelsens indirekta påverkan. I början av 2000-talet ordnades miniseminarium till kaffet på teman som miljöpåverkan från trafiken och återvinning. En cykeltävling där man samlade poäng var ett annat sätt att få igång miljötanket hos medarbetarna. Nyanställda fick en informationsfolder om miljöarbetet i huset, policy och vilka som var miljökontaktpersonerna på enheterna.

Mellan 2002 och halva 2003 gick miljöledningsarbetet på sparlåga för att sedan ta fart igen under slutet av 2003 med nya krafter och med både nya och gamla personer. Alla medarbetare erbjöds att gå en kurs i sparsamt körsätt under hösten 2003 och under våren 2004 sker en uppfräschning av miljöledningssystemet.

Organisation av miljöledningsarbetet

Länsledningen

Länsledningen, det vill säga landshövding och länsråd beslut om miljöpolicy, miljöledningsmål och årsredovisning.

Kvalitetsgruppen

Kvalitetsgruppen är styrgrupp för Länsstyrelsens kvalitetsarbete som förutom miljöledning (miljö - hållbar utveckling) även omfattar service, jämställdhet och rättssäkerhet. Miljöledningsarbetet redovisas kontinuerligt till kvalitetsgruppen av miljösamordnarna. Kvalitetsgruppen ger vägledning för det löpande arbetet, för att de fyra kvalitetsområdena ska få en samlad riktning. Kvalitetsgruppen beslutar om aktiviteter och behandlar bl.a. förslag till policy och miljöledningsmål innan beslutas av Länsledningen.

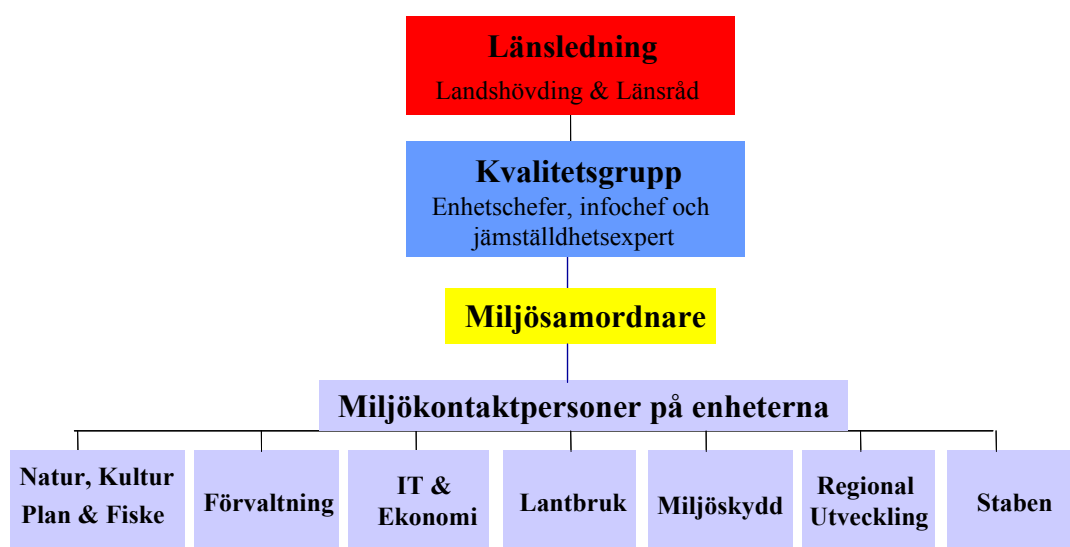
Miljösamordnare

Miljösamordnarna arbetar med att utveckla och hålla miljöledningssystemet levande. De är en länk mellan kvalitetsgruppen och miljökontaktpersonerna på enheterna. I arbetsuppgifterna ingår att redovisa pågående arbete för kvalitetsgruppen, ordna träffar med miljökontaktpersonerna och tillsammans med miljökontaktpersonerna informera och engagera övriga medarbetare. Miljösamordnarna ska vägleda miljökontaktpersonerna i deras arbete på enheterna.

Enheter

Miljöledningsarbetet är uppbyggt så att alla enheter på Länsstyrelsen ska vara delaktiga. Det finns sju enheter på Länsstyrelsen och varje enhet har två miljökontaktpersoner som stödjer miljöledningsarbetet på enheten och är med och

arrangerar gemensamma aktiviteter för all medarbetare. Enhetschefen är ansvarig för att enheten har ett väl fungerande miljöledningsarbete.



Indirekt miljöpåverkan

Indirekt miljöpåverkan är de aktiviteter som Länsstyrelsen gör och som påverkar andra aktörers verksamheter och som genom dem har en påverkan miljö. Det betyder att Länsstyrelsen gör något i sitt arbete som i förlängningen bidrar till att någon annan genom sitt agerande påverkar miljön.

Nedan följer en beskrivning av de områden där enheterna har störst indirekta miljöpåverkan, nedan kallad miljöaspekter. En miljöaspekt är delar av organisationens aktiviteter/verksamhet, produkter eller tjänster som kan inverka på miljön. En betydande miljöaspekt är en miljöaspekt som har eller kan ha en betydande miljöpåverkan.

Uppdelningen har gjorts genom att studera strukturen i verksamhetsplaneringen för år 2004 och vårt tidsredovisningssystem Agresso. Värdering och prioritering av miljöaspekter har genomförts enligt bilaga 2.

Förvaltningsenheten

Förvaltningsenheten kan sägas vara Länsstyrelsens diversebutik, vilket innebär att dess verksamhet spänner över många olika sakområden inom vilka det utförs både tillståndsprövning och tillsyn. För att exemplifiera bredden inom enheten kan nämnas att här handläggs ärenden rörande djurskyddsfrågor, bostadsfrågor, körkortsfrågor, frågor gällande yrkesmässig trafik, sociala frågor etc. Inom enheten finns även vissa interna funktioner så som intern juridisk rådgivning, diarium och arkiv.

Miljöaspekt – Bidrag till åtgärder mot radon

Ärenden gällande bidrag till åtgärder mot radon initieras av en ansökan till Länsstyreslen. Bidrag beviljas i syfte att minska radonhalten i en- och tvåbostadshus som bidragstagaren äger och själv bor i (egnahem). Bidrag får lämnas för åtgärder som bedöms nödvändiga för att huset efter åtgärderna skall ha en radonhalt på högst 200 becquerel per kubikmeter inomhusluft.

Tidsredovisningskod i Agresso: 414

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Förbättrad boendemiljö som inte skadar människors hälsa.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	God bebyggd miljö (15).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Minskar byggnaders påverkan på människors hälsa. Detta har särskilt stor betydelse för miljömålet ”God bebyggd miljö”.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Ökad ventilation är en följd av åtgärder mot radon. Detta kan öka energiförbrukningen.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Beroende av hur många bidrag som beviljas.
Hur stora naturområden påverkas?	Inga.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Stort antal.

Rutiner och nuläge

Handläggning sker enligt Förordning (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regional miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Förövrigt har inte miljöaspekten inte utsatts för kritik – inte heller har det uttalats några förväntningar om förbättringar från medarbetare

Externa drivkrafter

Radonbekämpningen ingår som ett delmål under miljömålet ”God bebyggd miljö” som riksdagen fastställt.

Riksdagen har beslutat att år 2020 ska byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför ska det säkerställas att samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation, radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft, radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft

Utöver de ovanstående finns inga lagar eller regler som kräver att Länsstyrelsen tar större miljöhänsyn vad gäller denna miljöaspekt.

Opinioner/synpunkter/kritik

Finns en förväntan från de sökande om regelstabilitet, som innebär att Länsstyrelsen kan lämna klara och enkla besked i frågor kring bidrag till åtgärder mot radon.

Förbättringspotential

Genom ökade informationsinsatser skulle antalet sökande kunna öka.

Värdering

Bidrag till åtgärder mot radon har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt - Körkortstillstånd

Ärendena initieras genom ansökan. Länsstyrelsen uppgift är att besluta i ärenden gällande körkortstillstånd. Med detta följer en skyldighet att utreda den sökandes lämplighet utifrån de krav som ställs i lagstiftningen.

Tidsredovisningskod i Agresso: 251

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	N: Bidrar till utsläpp av avgaser och partiklar från fordonstrafik
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Begränsad klimatpåverkan (1), Frisk luft (2), Bara naturlig försurning (3), Ingen övergödning (7) och i viss mån Giftfri miljö (4) och God bebyggd miljö (15).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Personer utan körkort.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Bidrar till ökad förbrukning av fossila bränslen som bensin och diesel.

Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Risk för mindre läckage av drivmedel vid olyckor som kan tränga ner och förorena mark och grundvatten.
---	--

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Som förutsättning för körkort har miljöaspekten, på längre sikt, en betydande påverkan för spridningen av trafikrelaterade utsläpp. Som förutsättning för att få övningsköra har den mindre påverkan.
Hur stora naturområden påverkas?	Stora.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Många.

Rutiner och nuläge

Samtliga handläggare inom körkortsfunktionen beslutar i större eller mindre omfattning i ärenden gällande körkortstillstånd. Länsstyrelsen i Örebro län beviljade 6491 körkortstillstånd år 2003.

Efter att Länsstyrelsen beslutat om att bevilja körkortstillstånd registreras beslutet i Vägverkets centrala körkortsregister. Därefter skickar Vägverket ut körkortstillståndet till sökandens folkbokföringsadress.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Det finns inga uttalade krav eller förväntningar på förbättringar vad gäller denna miljöaspekt. Dock skall de nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Externa drivkrafter

Handlingsutrymmet för ett ökat miljöhänsyn i beslut gällande körkortstillstånd är obefintligt i gällande lagar och regler. Däremot finns ett större informellt handlingsutrymme. Framförallt därför biltrafikens negativa miljöpåverkan generellt sett är ett uppmärksammat problem. Dessutom påverkar biltrafiken flera av miljö kvalitetsmålen, vilka är beslutade av riksdagen och som ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Opinioner/synpunkter/kritik

De som söker körkortstillstånd förväntar sig ett snabbt beslut. De åtgärder som kan vidtas för att öka miljömedvetandet påverkar inte nuvarande handläggningstid.

Förbättringspotential

Länsstyrelsen har en god överblick över hur många och vilka personer som beviljas körkortstillstånd. Genom riktade miljöfrämjande åtgärder finns det goda möjligheter att påverka synen på förhållandet mellan bilkörning och miljö. Ett exempel på en sådan åtgärd skulle vara att lägga ut information om ”Sparsam bilkörning” på Länsstyrelsens hemsida, eller sprida den bland körskolor.

I och med att det finns ett samband mellan hastighet och avgasutsläpp finns det en möjlighet att följa upp om de miljöfrämjande åtgärder som vidtagits påverkat innehavarna av körkortstillstånd. En sådan undersökning skulle kunna gå ut på att undersöka hur många körkort med löpande provotid som återkallats på grund av fortkörning under en period då miljöfrämjande åtgärder vidtagits, och jämföra den med en period under vilken inga åtgärder vidtagits. Därigenom kan åtminstone en uppskattning av åtgärdernas effektivitet fastställas.

Värdering

Beslut om körkortstillstånd har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Tillstånd till yrkesmässig transport av farligt avfall och avfall som inte är farligt.

För yrkesmässig transport av farligt avfall och avfall som inte är farligt krävs tillstånd enligt 26 § avfallsförordningen (2001:1063). Tillståndet meddelas av Länsstyrelsen efter utredning om sökanden uppfyller de krav som ställs i den nämnda förordningen.

Tidsredovisningskod i Agresso : 5620

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	N: Ökar utsläpp av avgaser och partiklar. Risk för miljö och hälsofarliga utsläpp. P: Kontroll över yrkesmässig transporterna av avfall.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Begränsad klimatpåverkan (1), Frisk luft (2), Bara naturlig försurning (3), Ingen övergödning (7) och i viss mån Giftfri miljö (4) och God bebyggd miljö (15).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Utsläppen från transportbranschen har en stor negativ påverkan på fler miljö kvalitetsmål.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Ökad förbrukning av fossila bränslen som diesel och bensin.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Ja. Risken för olycka bedöms vara liten, men om en olycka inträffar kan det få allvarliga konsekvenser för hälsan och miljön. T.ex. genom utsläpp till luft, mark, vattendrag och grundvatten.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar utsläppen av miljöpåverkande	Beroende av hur många tillstånd som meddelas. År 2002 beviljades 139 tillstånd, år 2003 261

spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	tillstånd och fram till dags datum 2004 har 71 tillstånd beviljats. Just dessa transporter torde inte stå för så stor andel av fordonstrafikens totala utsläpp.
Hur stora naturområden påverkas?	Områden där transportererna sker samt omgivningen genom deras utsläpp, d.v.s. stora delar av länet.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Ett stort antal.

Rutiner och nuläge

Handläggning sker enligt avfallsförordningen (2001:1063) och utförs i huvudsak av en handläggare på enheten. När tillstånd beviljas ställs vissa villkor under vilka tillståndet gäller. Vidare framgår av beslutet att det kan återkallas om villkoren inte uppfylls.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Miljöaspekten har inte utsatts för kritik från medarbetarhåll. De förbättringsåtgärder som kan vidtas kräver i startskedet en stor arbetsinsats, se förbättringspotential nedan.

Externa drivkrafter

Länsstyrelsen uppfyller de lagar och regler som gäller den aktuella miljöaspekten. Länsstyrelsen bestämmer villkoren under vilket tillståndet gäller. Naturvårdsverket får dock ge närmare föreskrifter om hur dessa villkor skall utformas. Detta minskar Länsstyrelsen möjlighet att villkora tillstånd.

Opinioner/synpunkter/kritik

Från de sökande har det kommit signaler om att det vore önskvärt att förenkla ansökningshandlingen. Detta är dock svårt i och med att de uppgifter som de sökande uppfattar som svåra att fylla i krävs för att Länsstyrelsen skall kunna utreda ansökan enligt de krav som uppställs i lagar och regler.

Förbättringspotential

Trolig är att skyldigheten att ansöka om tillstånd för att transportera farligt avfall och avfall som inte är farligt inte är känd för alla berörda. Detta innebär att det i dagsläget transporteras avfall utan att tillstånd beviljats. Det vore därför verkningsfullt att sprida information om skyldigheten att ha tillstånd för yrkesmässiga transporter av farligt avfall och avfall som inte är farligt. Därigenom skulle Länsstyrelsen få en bättre kontroll över hur avfall transporteras och av vilka.

Värdering

Beslut om tillstånd för transporter av farlig avfall och avfall som inte är farligt har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

IT och Ekonomi

Enheten för IT och ekonomi - Itek –uppgift är att samordna verksamheten i administrativt hänseende och verkar i huvudsak internt. Enheten har ett övergripande ansvar för följande områden:

- IT
- GIS
- ekonomi
- löner
- vaktmästeri
- televäxel och reception

Hur vi tillämpar regler för upphandling och vilka miljökrav vi ställer påverkar miljön (se den direkta påverkan). GIS (Geografiska informationssystemet) arbetar med att bygga upp ett lättillgängligt och kraftfullt GIS inom Länsstyrelsen

I övrigt har ITEK:s verksamhet inte bedömts ha en sådan indirekt miljöpåverkan att det föranlett närmare utredning.

Lantbruksenheten

Lantbruksenheten består av cirka 25 personer. Ett flertal nationella och EU finansierade stöd till det svenska lantbruket handläggs och kontrolleras på enheten. Rådgivning, kompetensutveckling, tillsyn inom lantbruket är andra uppgifter som utgör en betydande del av enhetens verksamhet.

Miljöaspekt – Information i samband med EU-stöd

Inom det svenska lantbruket finns ett flertal jordbrukarstöd som finansieras helt eller delvis av EU. Länsstyrelsen har som uppgift att informera lantbrukare om dessa stöd. De åsyftade stöden är: Bevarande av betesmarker och slätterängar, bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer, öppet och varierat odlingslandskap, stöd för ekologiska produktionsformer, skötsel av våtmarker och småvatten, skyddszoner. Tidsredovisningskod i agresso: Ingår med diverse andra arbetsuppgifter i agressokod 60110, 60112, 6014, 60120, 60121

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Genom information om EU:s miljöstöd bidrar Länsstyrelsen till en högre anslutning till dessa stöd, som syftar till att främja miljön positivt.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Ett rikt odlingslandskap, giftfri miljö, ingen övergödning och myllrande våtmarker.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Ja! Flera av stöden hänför sig till målet ett rikt odlingslandskap.
Innebär miljöaspekten ökad eller	Stödet för ekologiska produktionsformer bidrar

minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	till att förbrukningen av lagerresursen fosfor minskar genom ökad cirkulation av näringsämnen.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Stöden för skyddszoner och ekologiska produktionsformer bidrar till minskad spridning av bekämpningsmedel.
Hur stora naturområden påverkas?	En stor del av jordbruksarealen.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Enstaka möjligtvis.

Rutiner och nuläge

Vid inlämning av SAM-blanketter (blankett för ansökan av jordbrukarstöd) hålls mottagning på tre platser i länet där information om miljöstöden tillhandahålls.

Vidare under ansökningsperioden håller Länsstyrelsen en hög servicenivå och svarar på lantbrukarnas frågor om miljöstöden. Även vid de kurser och fältvandringar som Länsstyrelsen håller i sprids information om miljöstöden. I samband med kontroller av miljöstöden förmedlas också en del information till lantbrukarna om miljöstöden.

Drivkrafter.

Interna drivkrafter

Engagemanget för sakfrågorna är en viktig drivkraft för miljöaspekten.

Miljöaspekten utsätts inte för någon direkt kritik från medarbetarhåll. Arbete pågår ständigt för att förbättra verksamheten. De regionala miljökvalitetsmålen skall vara vägledande.

Externa drivkrafter

Lantbrukarnas förväntningar på saklig och korrekt information fungerar som extern drivkraft.

Värdering

Information i samband med EU-stöd har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Investeringar

Stöd till lantbrukare för fasta investeringar i t.ex. byggnader.

Tidsredovisningskod i agresso: 6020

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas	Utökning av lagringskapacitet (gödselbrunnar)

indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	och arbetsmiljö.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Ingen övergödning, ett rikt odlingslandskap, myllrande våtmarker, giftfri miljö (biobädd).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Ja. Lantbruket.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Minskad, genom t.ex. biobränslepannor.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej, snarare tvärtom då investeringsstödet bl.a. syftar till bättre arbetsmiljö.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	En viss minskning vad beträffar förluster av växtnäring till följd av bättre utnyttjande av stallgödsel.
Hur stora naturområden påverkas?	Ett 30-tal brukare.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Fåtal.

Rutiner och nuläge.

Checklistor och prioriteringsordningar som beskriver hur arbetet med att besluta om stöd ska genomföras. Jordbruksverket fördelar en budget mellan länsstyrelserna varje år. På Länsstyrelsen är tre personer involverade i arbetet med investeringsstödet.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De regionala miljökvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Engagemanget hos personalen att utveckla och stödja företagande på landsbygden.

Externa drivkrafter

Avregleringen av jordbrukspolitiken och livsmedelspolitiken samt WTO-förhandlingarna fungerar som drivkrafter i rationaliseringssträvandena. Mervärdet av god djurhållning och miljöhänsyn.

En viss andel av de medel som används för investeringsstöd är avsatta just för åtgärder som bidrar till att vi kan uppnå de regionala miljökvalitetsmålen.

Värdering

Investeringsstöd har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – KULM (Kompetensutveckling för lantbrukare inom miljöområdet) +K2 (Ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden)

KULM – *Kompetensutveckling för Lantbrukare inom Miljöområdet* – finansieras av EU och svenska staten och är ett led i att skapa ett mer miljövänligt jordbruk. K2 - Verksamheten syftar till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Genom att få brukarna att bedriva ett miljövänligt jordbruk. Att informera om miljöstöden såsom t.ex. Bevarande av ett öppet odlingslandskap, biotoper, kulturmiljöer, hotade arter m.fl. vilket kan leda till t.ex. minskad användning av handelsgödsel och bekämpningsmedel.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Grundvatten av god kvalitet, myllrande våtmarker.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Miljöaspekten inom KULM är självskriven. Påverkar framförallt miljö kvalitetsmålen ingen övergödning, ett rikt odlingslandskap och giftfri miljö.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Utbildning kan leda till minskad användning av fosfor.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Minskar något, framförallt att miljöpåverkande ämnen inte hamnar i vattnen.
Hur stora naturområden påverkas?	Svårbedömt, troligen cirka hälften av lantbrukarna.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Ingen påverkan.

Rutiner och nuläge

Kurser och fältvandringar planeras dels årligen och dels fortlöpande efter behov. Vi anordnar många aktiviteter för lantbrukare och cirka 2/3 av lantbrukspersonalen är involverade i arbetet.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemang hos personalen att bistå lantbrukarna i deras arbete för att uppnå de regionala miljö kvalitetsmålen samt uppmuntran från länsledningen i detta arbete.

Externa drivkrafter

Målgruppens efterfrågan på information och utbildning samt lagstiftning såsom miljöbalken. Att uppfylla miljö kvalitetsmålen.

Värdering

KULM (Kompetensutveckling för lantbrukare inom miljöområdet) +K2 (Ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden) har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Behörighetsutbildning för att få använda kemiska bekämpningsmedel

Miljöbalken kräver att den som använder bekämpningsmedel (klass 1 och 2) ska uppfylla särskilda kunskapskrav. Länsstyrelsen har fått i uppdrag från Statens Jordbruksverk att tillståndspröva Lantbrukarna.

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Utbildningen syftar till att minska riskerna vid användning av kemiska bekämpningsmedel, både riskerna för hälsa och miljö.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Ja. Säker hantering av bekämpningsmedel har stor betydelse för ovan nämnda miljö kvalitetsmål.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Ingen påverkan
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Tvärtom.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljö påverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Minskar risken för att miljö påverkande ämnen hamnar i sjöar och vattendrag.
Hur stora naturområden påverkas?	Stora delar av jordbruksarealen.

Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Utbildningen syftar till att bekämpningsmedel används på ett riktigt sätt vilket leder till att färre utsätts för medlen.
---	---

Rutiner och nuläge

Jordbruksverkets kursplan styr kursupplägget. Varje år deltar omkring 100-200 lantbrukare i utbildningen. Vid de olika kurserna medverkar sammanlagt 10-15 olika föreläsare.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemanget hos personalen att bistå lantbrukarna i deras arbete för att uppnå de regionala miljö kvalitetsmålen. Förväntningar om förbättringar finns alltid. Verksamheten finansieras med kursavgifter, vilket sätter de ekonomiska ramarna. Att hålla avgifterna nere har varit ett sätt för att få så många som möjligt att delta i denna utbildning, som visserligen är ett måste för att få använda många av de vanligaste preparaten.

Externa drivkrafter

Miljöbalken kräver att den som använder bekämpningsmedel (klass 1 och 2) ska uppfylla särskilda kunskapskrav. Tillståndsprovning åligger Länsstyrelsen i uppdrag från Statens Jordbruksverk, och utbildningen styrs av Jordbruksverkets kursplan och riktlinjer.

Kursdeltagarnas synpunkter.

Värdering

Behörighetsutbildning för att få använda kemiska bekämpningsmedel har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Restaureringsstöd

Stödet syftar till att öppna upp t.ex. igenväxt betesmarker och därigenom återuppta hävden av marken och därmed öka t.ex. den biologiska mångfalden.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Genom att bevilja projektstöd påverkas natur- och kulturmiljöer i positiv riktning genom att andelen betad och hävdad mark ökar. Informationen om restaureringsstöd bidrar också positivt till natur- och kulturmiljöers återskapande och tillvaratagande .
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Ett rikt odlingslandskap.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Ja, lantbruket.

Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Ingen påverkan.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Liten risk.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Ingen påverkan.
Hur stora naturområden påverkas?	30-40 ha/år.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Ingen påverkan.

Rutiner och nuläge

Det finns checklistor och prioriteringsordningar. Jordbruksverket fördelar en budget till varje Länsstyrelse. På Länsstyrelsen är två personer involverade i restaureringsstödet. Till Länsstyrelsen inkommer cirka 50 intresseanmälningar.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemang hos personalen att bistå lantbrukarna i deras arbete för att uppnå de regionala miljökvalitetsmålen. Förväntningar om förbättringar finns alltid.

Externa drivkrafter

Uppfyllelse av miljökvalitetsmålen. Att tillgodose böndernas efterfrågan på information och medel för restaurering.

Värdering

Restaureringsstöd har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Bidrag för anläggning av våtmarker

Ett stöd syftande till att återskapa eller nyanlägga våtmarker vilket bidrar till att uppnå miljökvalitetsmålet myllrande våtmarker.

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Genom att bevilja bidrag för anläggning av våtmarker påverkas naturmiljön i positiv riktning Näringsläckaget minskar.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Myllrande våtmarker, ett rikt odlingslandskap, ingen övergödning.

Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Ja, lantbruket.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Ingen påverkan.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Ingen påverkan.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Verkar gynnsamt på miljön då näringsläckaget minskar.
Hur stora naturområden påverkas?	Från och med 1996 till år 2003 har 85 ha våtmarker anlagts.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Ingen påverkan

Rutiner och nuläge

Checklistor, prioriteringsordningar och budget. På Länsstyrelsen är två personer involverade i våtmarksstödet. 50 intresseanmälningar och besök per år.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemanget hos personalen att bistå lantbrukarna i deras arbete för att uppnå de regionala miljö kvalitetsmålen. Förväntningar om förbättringar finns alltid.

Externa drivkrafter

Uppfyllelse av miljö kvalitetsmålen. Att tillgodose böndernas efterfrågan på information och medel för skapande av våtmarker.

Värdering

Bidrag för anläggning av våtmark har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöskydd

Miljöskyddsenshetens ansvar omfattar huvudområdena tillståndsprövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter, vattenverksamheter och täkter, uppgifter kring efterbehandling av förorenad mark, tillsynsvägledning, samordning av miljömålsarbetet, miljömålsuppföljning, miljöövervakning och kalkning. Ansvaret för miljöövervakning och miljömålsuppföljning delas med Natur.

Miljöaspekt – Prövning av miljöfarlig verksamhet

Enligt Miljöbalkens 9 kapitlet klassas vissa verksamheter som miljöfarliga och behöver därför prövas av Länsstyrelsen för att få tillstånd till att bedriva sin verksamhet. I Örebro län har vi ungefär 220 tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter.

Tidsredovisningskod i agresso: 551.

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	N: Vid prövning av en ny verksamhet vid tidigare opåverkat område och vid utökning av en verksamhet. Det kan röra sig om utsläpp till vatten, luft, buller, kemikaliehantering, förbrukning av material och avfall. P: Större miljöhänsyn vid nya prövningar av befintliga verksamheter. Om marken från början är förorenad kan en förutsättning för etableringen bli att marken saneras.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Alla regionala miljö kvalitetsmål, 13 st.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Olika påverkan beroende på vilken bransch prövningen gäller.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Förbrukningen kan öka genom ökad produktion och minska genom återanvändning eller återvinning.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Risk finns, olika beroende på bransch. T.ex. vid användning av miljöfarliga kemikalier och transport av varor till och från verksamheten

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Minskade utsläpp vid omprövning. Kan ske en ökning vid nyetablering.
Hur stora naturområden påverkas?	Lokalt runt verksamheten, regionalt och globalt beroende på påverkansfaktor.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	De som bor i närheten av miljöfarliga verksamheter, de som påverkas av transporter från verksamheterna.

Rutiner och nuläge

Alla miljöfarliga verksamheter av en viss storlek ska enligt Miljöbalken prövas av Länsstyrelsen innan de får bedriva sin verksamhet. Detta är en prioriterad uppgift hos

miljöskydds enheten. Under år 2004 har 390 arbetsdagar avsattas för arbete med provningar. Det finns lagkrav på hur provningsförfarandet ska genomföras.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Fastlagda miljö kvalitetsnormer och ambitionen av att vara föregångare driver arbetet framåt. Det finns ingen kritik internt. Kontinuerliga förbättringar kan alltid genomföras. Förbättringsåtgärder är möjliga t.ex. genom ökad kompetens hos handläggare och om det skulle finnas utrymme att lägga mer tid på varje provning.

Externa drivkrafter

Miljöbalkens mål är att främja den hållbara utvecklingen. Balken kräver därmed att miljöfrågorna ses ur ett helhetsperspektiv. De 15 miljö kvalitetsmålen som fastställts av riksdagen ska vara vägledande.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Verksamheterna förväntar sig en snabb och utförlig handläggning. Verksamheterna kan vara både positiva och negativa till miljö hänsyn beroende på deras inställning till vad miljö hänsyn kan ge företaget. Den allmänna opinionen i samhället tycker att det är en viktig fråga och förväntar sig att de allmänna intressena tas i beaktande. De har möjlighet att engagera sig i provningarna bl.a. genom yttranden på remisser, vilket görs speciellt inom vissa branscher.

Förbättringspotential

Genom att initiera fler omprovningar skulle miljö hänsynen kunna förbättras. För det krävs större personella resurser.

Värdering

Provning av miljöfarlig verksamhet har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt –Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

Enligt Miljöbalkens 9 kapitlet ska tillsyn bedrivas på verksamheter som har tillstånd att bedriva miljöfarlig verksamhet. Länsstyrelsen har tillsyn på 47 av länets miljöfarliga verksamheter.

Tidsredovisningskod i agresso: 555.

Miljöpåverkan

<i>Miljö kriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Vid tillsyn kan Länsstyrelsen förmedla ökad miljö hänsyn som kan ge minskad miljö belastning genom utsläpp till vatten och luft, buller, kemikaliehantering, förbrukning av material och avfall.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, skyddande ozonskikt, ingen övergödning, levande sjöar och

	vattendrag, grundvatten av god kvalitet och god bebyggd miljö. .
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Olika påverkan beroende på bransch.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Minskning t.ex. genom minskat spill och ökad återanvändning eller återvinning.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej, tvärt om.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Minskar, skulle kunna minska mer vid kompetensutveckling för de som bedriver tillsyn.
Hur stora naturområden påverkas?	Små är vanligast.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Färre genom tillsyn.

Rutiner och nuläge

En tillsynsplan görs för varje år. Tillsyn är ett vid stor belastning av provningar ett nedprioriterat arbete. Under år 2004 finns det 570 arbetsdagar avsatta för tillsyn. Det finns lagkrav på att tillsyn ska genomföras.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regional miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Miljön skulle främjas av en ökad samsyn hos medarbetarna när det gäller tillvägagångssättet att bedriva tillsyn. Förbättringsåtgärder är möjliga genom en ökad samsyn och genom ökad prioritering av tillsyn.

Externa drivkrafter

Miljöbalkens mål är att främja den hållbara utvecklingen och den har därmed en helhetssyn på miljöfrågorna. De 15 miljö kvalitetsmålen som fastställts av riksdagen ska vara vägledande.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Verksamheterna förväntar respons och snabb hantering. Allmänheten förväntar sig att de allmänna intressena beaktas. Verksamheterna kan både medverka och motverka tillsynen. Många har en positiv inställning.

Förbättringspotential

Genom att öka samsynen på enheten och öka antalet tillsynsbesök skulle miljöhänsynen kunna förbättras och arbetet vara mer förebyggande än vad den är idag. Större personella resurser skulle underlätta arbetet.

Värdering

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt –Prövning och tillsyn av täktverksamhet

Länsstyrelsen prövar grus, berg, jord- och torvtäkter enligt Miljöbalkens 12 kapitel samt energitorvtäkter enligt Lagen om vissa torvfyndigheter. Vi prövar ungefär 20 täkter varje år.

Tidsredovisningskod i agresso är 541+545 för grus, berg, jord- och torvtäkter och 543+546 för energitorvtäkter.

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	N: Stort ingrepp i naturen på den plats där tåkten är belägen. Ytvatten kan förorenas och arbetsmaskiner och transportfordon släpper ut bl.a. koldioxid, NO _x (kvävedioxid och kväveoxider) och partiklar. Buller och damning kan orsaka problem för närboende. Spill eller läckage från kemikalieförvaring e.t.c. riskerar att förorena mark och grundvatten. P: Material som krävs för samhällsutvecklingen erhålls med en miljöpåverkan som inte är orimligt stor. Större miljöhänsyn vid ny prövningar av befintliga verksamheter. Torvtäkt kan en väl genomförd efterbehandling bli en våtmark som berikar landskapet
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	God bebyggd miljö, myllrande våtmarker (torvtäkt).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Bergmaterialsindustrin genom God bebyggd miljö.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Ja materialen försvinner. Torv återbildas, vilket dock tar lång tid! Naturgrus är idag en bristvara. Återanvändning av bl.a. av byggmaterial som t.ex. betong kan minska förbrukningen av lagerresurser.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Spill och läckage till grundvatten. Buller.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Ökar måttligt. Tillsyn kan minska utsläppen lite. Förbränning av torv ger utsläpp av bl.a. koldioxidutsläpp, svavel och NO _x . Det diskuteras om torv ska klassas som biobränsle eller ej. Utsläpp från transporter av uttaget material.
Hur stora naturområden påverkas?	Idag finns det 99 stycken tillståndspliktiga täkter i länet.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	De som bor i närheten av täkter kan påverkas av verksamheten i täkterna samt av transporter till och från täkterna.

Rutiner och nuläge

Alla täkter (husbehovstäkter undantagna) ska enligt Miljöbalkens 12 kapitlet prövas av Länsstyrelsen innan de får bedriva sin verksamhet. Detta är en prioriterad uppgift hos miljöskyddsenheten. År 2004 är 150 arbetsdagar avsatta för arbete med provningar, vilket motsvarar ungefär 20 provningar. Under 2003 genomfördes tillsynsbesök vid de täkter som Länsstyrelsen har tillsyn över. Tillsyn på täkter kommer att genomföras enligt beskrivet intervall i tillsynsplanen.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Mer tid har avsatts för tillsyn på täkter från och med år 2003, innan dess fanns det ett stort behov av tillsyn. Ytterligare förbättringar är möjliga om det skulle finnas utrymme att lägga ner mer tid på varje provning och bedriva mer tillsyn.

Externa drivkrafter

Miljöbalkens mål är att främja den hållbara utvecklingen och den har därmed en helhetssyn på miljöfrågorna. De 15 miljö kvalitetsmålen som fastställts av riksdagen ska vara vägledande. Enligt målet God bebyggd miljö ska naturgrusuttaget minska till 12 miljoner ton per år 2012.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Branschen efterfrågar kortare handläggningstider. Allmänheten klagat på förstörd naturmiljö, buller och damning. Branschen fortsätter att söka tillstånd för grustäkter, dock i mindre omfattning.

Förbättringspotential

En ökad tillsyn och information om återanvändning av material och en ökad egenkontroll hos verksamhetsutövarna skulle kunna öka miljöhänsynen.

Värdering

Provning och tillsyn av täktverksamheter har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt –Prövning och tillsyn av vattenverksamheter

För att man ska få bedriva vattenverksamhet måste den prövas enligt Miljöbalkens 11 kapitlet. Undantag kan göras om det är uppenbart att allmänna eller enskilda intressen inte kommer att skadas. Prövningen görs av Länsstyrelsen eller Miljödomstolen. Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn på vattenverksamheterna i länet. I Örebro län finns ungefär 430 vattenverksamheter.

Tidsredovisningskod i agresso: 531+513.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Återskapande av minivattenföring i forssträckor, naturvårdsanpassad reglering av sjöar och vattendrag, borttagning av vandringshinder. N: Byggande av kraftverk ger mindre vatten i forssträckor och innebär vandringshinder, byggande av fördämningar skapar lugnvatten som ger upphov till en annan flora/fauna än den naturliga i forsar, strandzonen förstörs genom byggande i vatten, våtmarker utarmas genom markavvattning
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Levande sjöar och vattendrag.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Reglering av sjöar och vattendrag.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Vattenkraft innebär minskad förbrukning av bränslen.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Om dammar brister vid höga flöden kan det få svåra konsekvenser Erosionsskador på vattendragets kanter genom fluktuation i vattennivå.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Koldioxidutsläppen minskar genom minskad användning av bränsle.
Hur stora naturområden påverkas?	Sjöar, vattendrag och floddalar o länet. Tillsyn på 430 vattenverksamheter i länet.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Några få.

Rutiner och nuläge

Länsstyrelsen tar fram en tillsynsplan varje år, i den ingår vattenverksamheter.

Rutiner finns för hur yttrande till miljödomstolen och åtalsanmälningar ska utformas

samt hur inkommande ärenden ska behandlas. Det är främst inkommande ärenden som Länsstyrelsen arbetar med.

På Länsstyrelsen är en tjänst avsatt för arbetet, det är två personer som har det som arbetsuppgift. Under år 2004 är 255 dagar avsatta för arbete med vattenverksamheter.

Drivkrafter.

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Det finns förväntningar på ökad samordning med dem som arbetar med fiske och naturvård på Länsstyrelsens. Det är tiden som är en bristvara för att utföras förbättringsåtgärder.

Externa drivkrafter

De nationella miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Tillsyn på vattenverksamheter ska utföras enligt Miljöbalken.

”Urgamla” miljödomar behöver inte omprövas och de är därmed ett hinder i ökad miljöhänsyn. Ökad miljöhänsyn kan tas när nya miljödomar ska beslutas.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Omgivningen förväntar sig rättssäkerhet och att gällande miljödomar följs

Det finns krav på miljöhänsyn via miljö kvalitetsmålen och EU:s ramdirektiv för vatten.

Den som ”utsätts” för aktiviteten vill oftast inte ändra gällande miljödom.

Förbättringspotential

För att förbättra miljöhänsyn i verksamheten krävs ändring av ”urgamla” miljödomar. Det skulle sannolikt medföra att flertalet forssträckor skulle kunna få minivattenföring.

Värdering

Prövning och tillsyn av vattenverksamheter har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt –Tillsynsvägledning

Miljöskydd bedriver tillsynsvägledning för länets kommuner genom att ordna informationsträffar, samordna samverkansgrupper och svara på frågor via e-post och telefon. Under år 2004 är 135 arbetsdagar avsatta för tillsynsvägledning.

Tidsredovisningskod i agresso: 503.

Miljöpåverkan

<i>Miljö kriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Genom att vidarebefordra kunskap till kommunerna kan de i sin tur via tillsynen påverka verksamhetsutövarna att arbeta mot minskad miljöbelastning.

	Gemensamma bedömningsgrunder i länet kan göra att tillsynsmyndighet i enskild kommun ställer hårdare eller mildare krav, beroende på ursprungsläget.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Alla regionala miljö kvalitetsmål, 13 st.
Påverkar miljö aspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Olika påverkan beroende på vilket område som berörs.
Innebär miljö aspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Tillsynsvägledningen och kommunernas tillsyn ska utgå från miljö balkens mål, som bland annat syftar till att minska förbrukningen av lagerresurser och öka återvinning och återanvändning.
Finns risk att miljö aspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljö skada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljö påverkande ämnen till följd av miljö aspekten?	Minskar måttligt.
Hur stora naturområden påverkas?	Varierar.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Färre.

Rutiner och nuläge

Arbetet utgår från tillsynsplanen som Miljöskydd fastställer varje år.

Tillsynsvägledningen vänder sig till miljöinspektörerna i länets 12 kommuner. En eller flera miljöskyddsinspektörer per kommun medverkar vid de två miljösamråd som Länsstyrelsen ordnar per år. Under året anordnas också en eller flera träffar i de olika samverkansgrupperna, t.ex. kemikalie-, täkt-, jordbruk-, avfallssamverkansgrupp. Dessutom sker löpande vägledning i specifika frågor. Alla handläggare på Miljöskydd på Länsstyrelsen medverkar i arbetet i någon form.

Drivkrafter.

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Utvärdering av Länsstyrelsens arbete med tillsynsvägledning planeras att genomföras under år 2004, med syfte att se om optimalt arbetssätt tillämpas.

Externa drivkrafter

Länsstyrelsen är skyldig att ge tillsynsvägledning till kommunerna enligt Miljöbalken.

Miljöbalken främjar en ökad miljöhänsyn.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Kommunerna har stora förväntningar på de sammankomster vi ordnar. De förväntar sig att Länsstyrelsen har stor kunskap inom de områden vi bedriver tillsynsvägledning inom. Kommunerna är mycket positiva till aktiviteterna.

Förbättringspotential

Utifrån utvärdering av Länsstyrelsens tillsynsvägledning kan förslag på förbättringar tas fram.

Värdering

Tillsynsvägledning har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt –Förorenade områden

Länsstyrelsen i Örebro län bedriver, liksom övriga länsstyrelser, ett långsiktigt arbete för att identifiera, riskklassificera och efterbehandla förorenade områden i länet. Verksamheten finansieras till viss del från ett särskilt anslag via Naturvårdsverket. Arbetet kommer att fortsätta med ökad intensitet. Särskilda insatser kommer att genomföras för att öka andelen privatfinansierade undersökningar och åtgärder.

Totalt har ca 2500 stycken potentiellt förorenade områden inom objekt från olika branscher identifierats och varav 1541 stycken har registrerats i MIFO-databasen för Örebro län.

Tidsredovisningskod i agresso är 571.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Efterbehandling av förorenade områden rör åtgärder för att varaktigt eliminera eller minska den nuvarande eller framtida påverkan på hälsa och miljö från föroreningar i mark, grundvatten, sediment och byggnader. N: Efterbehandling kan temporärt medför ökad spridning av föroreningar
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Framför allt giftfri miljö och grundvatten av god kvalitet. Åtgärder avseende förorenade områden är nödvändiga för att flera andra miljö-kvalitetsmål skall uppnås. I första hand God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag och Grundvatten av god kvalitet.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	I Örebro län har särskilt bergshantering och den industri som följde i dess spår lämnat efter sig omfattande föroreningar till mark, vatten och luft. Gruvavfall är länets största efterbehandlingsproblem. Åtgärder avseende gruvavfall är troligtvis nödvändiga för att miljökvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag och Grundvatten av god kvalitet skall kunna uppnås.

Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Transporter i samband med efterbehandling av förorenade områden kan bidra till ökad förbrukning av fossila bränslen.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	I samband med arbeten i förorenade områden föreligger ett flertal hälso- och säkerhetsrisker så som kemiska hälsorisker, partikelbunden spridning, avgång av gas m.m. Vissa typer av arbeten kan troligtvis medföra kortvarig miljöskada.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Efterbehandling av förorenade områden syftar till åtgärder att helt eliminera spridningen av miljöpåverkande ämnen.
Hur stora naturområden påverkas?	Det är med nuvarande underlag av inventeringar och undersökningar inte möjligt att uppskatta hur stora naturområden som påverkas av förorenade områden.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	

Rutiner och nuläge

Med den ökade miljömedvetenheten och den allt hårdare exploateringen av främst tätorter växer också kraven på undersökning och sanering av förorenade markområden, sediment och gamla avfallsupplag. Undersökningar är nödvändiga för att karakterisera potentiella efterbehandlingsobjekt, för att avgöra om efterbehandling behövs och, i förekommande fall, för att ge ett underlag för val av åtgärdsmetoder.

De rutiner som råder för arbete med förorenade områden på Länsstyrelsen inbegriper handläggning av ärenden, inventering av förorenade områden, planering, tillsynsvägledning, rapportering och information. Arbete pågår kontinuerligt och innefattar även årligen framtagandet av ett regionalt program för arbetet med förorenade områden samt en ansökan medel för statliga bidrag till arbetet.

Tre personer vid Miljöenheten arbetar med handläggning av efterbehandlingsfrågor. Utöver detta arbetar två personer med inventering av förorenade områden.

Drivkrafter.

Interna drivkrafter

Arbetet med förorenade områden ingår som en del av de i Miljöenhetens prioriterade teman (Kemikalier och markföroreningar) i verksamhetsplaneringen.

När det gäller inventeringar är det främst kapaciteten som är otillräcklig för att genomföra MIFO fas 1 för alla identifierade objekt. Undersökningar och övriga utredningar begränsas av brist på några vägledningar och ännu otillräcklig kompetens och erfarenhet hos flertalet länsstyrelser, kommuner samt konsulter. Detta gäller även arbetet med ansvarsutredningar och där föreligger dessutom kapacitetsbrist.

Tillsyn som sker genom initiativ från tillsynsmyndigheterna och ger goda möjligheter att fokusera på de mest prioriterade objekten. För att nå resultat denna

väg måste resurserna på framför allt juristsidan hos länsstyrelserna prioriteras. Det kan ske genom att länsstyrelsernas myndighetsanslag används för detta ändamål.

Externa drivkrafter

Vad avser externa drivkrafter för arbetet med förorenade områden gör Miljöbalken det möjligt att ställa krav på att ansvariga verksamhetsutövare och fastighetsägare skall sanera förorenade områden. Än så länge saknas prejudicerande rättsfall, som kan ge vägledning i hur miljöbalkens paragrafer inom detta område skall tolkas.

Det finns statliga bidragen att söka för efterbehandling. Under perioden 2002-2004 har bidragen höjts till en nivå på cirka 500 Mkr per år.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Förorenade områden ses generellt som en belastning. När det gäller de förorenade områdena handlar det om ”gamla synder” där den ekonomiska nyttan består i att kostnaderna för den tidigare produktionen blivit lägre genom att miljöskyddsåtgärder inte vidtagits i den omfattning som hade behövts.

Förbättringspotential

Inom Länsstyrelsen kan arbetet med förorenade områden främst förbättras med avseende på ett utökat samarbete mellan ansvariga för arbetet på Miljöskydd och medarbetare med sakkunskap inom kulturmiljö-, naturvård-, GIS-, juridik samt naturvårdsfrågor. Rent organisatorisk bör förbättringsåtgärder vara enkla att genomföra. Ett relativt stort behov av juridisk kompetens i ansvarsfrågor kan vara svårare att genomföra ekonomiskt. Inom Länsstyrelsen kan förbättringar ske med syfte att förorenade områden beaktas i arbetet med fysisk planering enligt Plan och Bygglagen.

Det mest effektiva bör nu vara att öka insatserna för att tillsynsvägen få ansvariga företag och andra att vidta åtgärder. Det ingår också som ett uppdrag i Länsstyrelsens regleringsbrev.

Värdering

Förorenade områden har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt - Miljömålsarbete

Länsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringens att regionalt anpassa, förtydliga och följa upp 12 av de nationella miljömålen i samråd med andra aktörer. Vårt län berörs inte av de två målen för fjäll respektive havsmiljö. Skogsvårdsstyrelsen Värmland-Örebro har motsvarande uppdrag för målet Levande skogar. I uppdraget ingår att stimulera ett målstyrt åtgärdsarbete så att vi når målen. Arbetet omfattar att använda Länsstyrelsens verktyg i linje med miljömålen, att sammanställa regionala miljöunderlag och att på olika sätt sprida målgruppsanpassad information. Tidsredovisningskod i agresso: 501

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Svar</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Bättre kunskap om miljön och ett systematiskt miljöarbete. Insatser från flera aktörer samverkar och får därmed en ökad positiv effekt på miljön.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Alla regionala miljökvalitetsmål. 13 st.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Ja, förhoppningsvis får vi med oss många aktörer i arbetet som därmed inspireras till ökad miljöhänsyn.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Omfattar arbete för att minska användningen av lagerresurser som naturgrus, fossila bränslen och material.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej, miljömålsarbete med bland annat ökad målgruppsanpassad information minskar riskerna. Att ta fram planer för att minska säkerhetsrisker ingår även som en del i miljömålsarbetet.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Miljömålsarbetet kommer att följas upp och kvantifieras. Ibland kan det gå att urskilja Länsstyrelsens bidrag och därmed få mått på vår indirekta miljöpåverkan.
Hur stora naturområden påverkas?	Hela länet.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Färre, syftet är att minska negativ påverkan.

Rutiner och nuläge

Det finns en arbetsplan och årliga verksamhetsplaner för arbetet med miljökvalitetsmålen.

Det är ungefär ett 10-tal medarbetare på Länsstyrelsen som arbetar med dessa frågor och alla berörs av dem i sitt dagliga arbete.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Mindre kritik som handlar om bristande tid för arbetet har framförts. Ökad information internt är en förbättringsåtgärd som är relativt enkel att genomföra. Att skapa utrymme för arbetet kan vara svårare men med tydlig verksamhetsplanering och prioritering efter resurser borde vår roll i miljömålsarbetet gå att lösa.

Externa drivkrafter

Länsstyrelsen har regeringens uppdrag att samordna och driva miljömålsarbetet så att uppsatta mål klaras. Regler kan vara begränsande i vissa fall t.ex. av vad som kan krävas enligt lag.

Opinioner/synpunkter/kritik

Arbetet är hittills okänt bland de flesta i länet, vilket är ett problem att lösa i det fortsatta arbetet. De som berörs av aktiviteten har övervägande positiva reaktioner.

Förbättringspotential

Få med fler aktörer i miljömålsarbetet, vilket delvis kan mätas via antal avsiktsförklaringar d.v.s. hur många föreningar m.fl. som har skrivit under på att verka i linje med miljömålen. Informationsplan för att stimulera åtgärder ska tas fram och uppdateras regelbundet.

Värdering

Miljömålsarbetet har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Miljöövervakning/Miljömålsuppföljning

Miljöövervakningen dokumenterar fortlöpande miljötillståndet och dess förändringar i Länet. Resultaten avslöjar om vi når uppsatta miljökvalitetsmål. En viktig uppgift för miljöövervakningen är också att avslöja nya, hittills okända miljestörningar. Länsstyrelsen har i uppgift att samordna den regionala miljöövervakningen, som förutom av Länsstyrelsen utförs av en rad olika aktörer t.ex. skogsvårdsstyrelsen, luft- och vattenvårdsförbund, landstinget, kommuner, industrier och ideella organisationer. Länsstyrelsen ska redovisa verksamheten i länsvisa regionala miljöövervakningsprogram. Programmen ska vara underlag för regional och kommunal planering samt ge underlag för att följa upp de regionala miljökvalitetsmålen. Den samordnade regionala miljöövervakningen omfattar:

- statligt finansierad miljöövervakning, fördelad via Miljömålsrådet,
- annan uppföljning som finansieras via Naturvårdsverket främst kalkningsuppföljning och uppföljning av skyddade områden,
- samordnad recipientkontroll genom vattenvårds- och luftvårdsförbund kommunal miljöövervakning och
- samfinansierad miljöövervakning med andra myndigheter, EU och ideella organisationer.

Tidsredovisningskod i agresso: 502.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Miljöövervakningen behövs för att följa upp konsekvenserna av t.ex. utsläpp av föroreningar, vilket är nödvändigt för att kunna genomföra relevanta åtgärder för en bättre miljö. Miljömålsuppföljning ska medvetandegöra aktörer och medborgare medvetna om vilka problem som finns och hur långt vi har kvar till att nå målen samt vad de kan förbättra.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Alla regionala miljökvalitetsmål, 13 st.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har	Miljöövervakningen påverkar indirekt en stor mängd olika verksamheter. Det är svårt att peka ut

särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	en som är viktigare än någon annan. Miljömålsuppföljning påverkar kommunerna och andra aktörer.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Resultaten kan användas som underlag till beslut för att minska förbrukningen av lagerresurser.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Kan bidra till att vi kan minska spridningen av miljöpåverkande ämnen.
Hur stora naturområden påverkas?	Data tas fram för hela Örebro län och även områden utanför. Kan få stor positiv påverkan på hela området vid användning av datat.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Ingen.

Rutiner och nuläge

Det finns väl utformade rutiner för hur den miljöövervakning som Länsstyrelsen bedrivs geografiskt sätt över hela Örebro län ska utföras. Den handbok som Naturvårdsverket har tagit fram används i arbetet med miljöövervakning. Från Länsstyrelsen är fyra personer aktivt involverade i arbetet. Det pågår ett arbete med att ta fram ett handlingsprogram för miljömålsuppföljning som ska vara färdigt under år 2005. Vi har en person på Natur som arbetar med uppgiften.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Att kontinuerligt förbättra och utöka arbetet är något som alltid kommer att behövas inom området. Idag är det ekonomiskt svårt att utöka miljöövervakningen ytterligare. Arbetet med miljöövervakningen har inte varit utsatt från kritik på Länsstyrelsen. Kartor och data som underlag för prövning och tillsyn efterfrågas internt. Regionalt beslutade åtgärder för miljömålsarbetet är viktiga drivkrafter för miljömålsuppföljningen.

Externa drivkrafter

Miljöbalkens mål är att främja den hållbara utvecklingen och kräver därmed att vi tar mer miljöhänsyn. Regleringsbrevet kräver att miljöövervakning genomförs. Underlag som kartor och databaser efterfrågas av länets kommuner.

I Förordningen 2002:864 med Länsstyrelseinstruktion står det att Länsstyrelsen ska verka för att miljömål ska uppfyllas och vi ska därmed bedriva mål och uppföljningsarbete.

Opinioner/synpunkter/kritik

Omgivningen förväntar sig att vi har en bra kontroll på vad som händer och sker inom länets miljömiljöövervakning. De som medverkar och berörs av kalkning ser positivt på och medverkar till att det fungerar på ett bra sätt.

Geberellt har omgivningen än så länge ingen vetskap om miljömålsuppföljning med tanke på att det är under uppbyggand.

Förbättringspotential

Förbättringsmöjligheter är att arbetet med miljöövervakning utvecklas kontinuerligt.

Utökat underlag i form av kartor och data för internt och externt bruk.

Utveckla handlingsprogram för miljömålsuppföljning och ständigt förbättra det.

Värdering

Miljöövervakning / Miljömålsuppföljning har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt –Kalkning

Försurning är ett stort miljöproblem i Örebro län. Stora arealer har ett lägre pH-värde en vad som kan anses normalt för dessa marker och sjöar. För att försöka återställa den ursprungliga balansen började man under slutet 1970-talet kalka fler och fler sjöar. Idag kalkas ca 500 av länets ca 1 600 sjöar som är större än 1 hektar. T.o.m. år 2002 kalkades sjöarna generellt vart tredje till femte år. En ny strategi har nu införts med kalkningar ungefär varje år i respektive sjö men med mindre mängder kalk än tidigare. Sjöar med bilväg till stranden kalkas med specialbyggda båtar och sjöar utan väganslutning med helikopter. I länet kalkas också 15 vattendrag med uppställda doseraranläggningar.

Tidsredovisningskod i agresso: 58

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Vattenlevande djur och växter får den livsmiljö de är anpassade för. N: Uttag av naturresurs, kalk. En snabb pH-förändring kan ha negativ påverkan på faunan. N: Transporter och brytning av kalk innebär förbrukning av fossila bränslen och utsläpp till luft.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	P: Bara naturlig försurning, giftfri miljö, levande sjöar och vattendrag. N: Frisk luft, god bebyggd miljö.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Fritidsfiske.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av	En ej förnyelsebar resurs, kalk. Hanteringen med transporter och spridning innebär

lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	resursförbrukning.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	P: Kalkning minskar försurningen betydligt. N: Brytning, krossning och transporter för spridning av kalk medför förbrukning av fossila bränslen och därmed utsläpp till luft. Mellan 4000-7000 ton kalkstensmjöl sprids per år i länet (en lastbil med ca 30 ton kalk innebär 130-230 körningar).
Hur stora naturområden påverkas?	Minst 26 600 ha sjöyta och 83 km vattendragssträcka påverkas.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Inga.

Rutiner och nuläge

Naturvårdsverkets har givit ut en handbok som heter ”Handbok 2002:1 – Kalkning av sjöar och vattendrag”. Internt finns det instruktioner för länets kalkningsverksamhet. Det är två personer som arbetar med kalkning på Länsstyrelsen.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljökvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Miljöaspekten utsätts inte för kritik från medarbetare. Några större förbättringsåtgärder är inte aktuella, därför att arbetet fungerar tillfredsställande organisatoriskt, ekonomiskt och tekniskt.

Externa drivkrafter

De nationella miljökvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Följande lagstiftning kräver att kalkning utförs: Förordning 1982:840, NFS 2001:18 och KALK 02. Regleringsbrev kräver att kalkning utförs. Det finns inga hinder i lagstiftningen för att bedriva en ökad kalkning. I nuläget behövs inget handlingsutrymme för ökad miljöhänsyn.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Omgivningen förväntar sig att kalkningsverksamheten fortsätter.

De som medverkar och berörs av kalkning ser positivt på och medverkar till att det fungerar på ett bra sätt.

Värdering

Kalkning har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Natur, Kultur, Plan och Fiske

Enheten består av fyra olika områden. Natur arbetar med Natura 2000, tillsyn och prövning av skyddade områden, handläggning av ärenden, samråd, bildar naturreservat och inventerar värdefulla arter och biotoper. Plan arbetar med fysisk planering och hushållning med naturresurser i länet. Kultur handlägger ärenden och bedriver tillsyn enligt kulturminneslagen på fornminnen, kyrkor och byggnader, upprättar naturreservat enligt Miljöbalken och lämnar bidrag till fornminnes- och byggnadsvård. Fiske handlägger ärenden som rör fiske, fiskevård och fiskodling.

Miljöaspekt – Skydd av områden och arter

Länsstyrelsen bildar naturreservat för att skydda värdefull natur och hotade arter. Vi arbetar även med åtgärdsprogram för speciellt hotade arter.

Tidsredovisningskod i Agresso: 51

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Genom bevarande av biologiskt värdefulla områden och arter ökar den biologiska mångfalden.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Levande sjöar och vattendrag (8), Levande skogar (12), Ett rikt odlingslandskap (13).Förslag på ett 16:e ”Biologisk mångfald”.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Eftersom vi inte har några limniska skyddade områden så berörs till största delen verksamheter som skogsbruk och jordbruk. Avverkning av gammal naturskog har stor betydelse. Antalet lantbrukare i länet har stor påverkan på mångfalden i hävdade miljöer.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, t.ex. metaller och fossila bränslen?	Nej.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Inget.
Hur stora naturområden påverkas?	Hela länet.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Inga.

Rutiner och nuläge

När man vill skydda ett område genomförs en inventering och en områdesbeskrivning. Materialet skickas till Naturvårdsverket som beslutar om ett naturreservat ska bildas. Enligt miljökvalitetsmålen ska vi skydda en viss areal fram till 2010. Arealen skyddad skog är ca 6 000 hektar (ca 1%) av all skogsmark i länet. Det föreslagna målet till 2010 är 14 000 hektar i reservat.

Vi arbetar med att skydda hotade arter genom att genomföra åtgärder i nationella åtgärdsprogram. Vi tar även initiativ till att regionala åtgärdsprogram upprättas och genomförs.

Det är ca 10 personer som jobbar med skydd av områden och arter på enheten.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemanget för sakfrågorna är en viktig drivkraft för miljöaspekten.

Miljöaspekten utsätts inte för någon direkt kritik från medarbetarhåll samtidigt som miljökvalitetsmålen lägger stor effektivitetspress på dem som arbetar med det.

Externa drivkrafter

Regeringen beslutar om hur mycket medel som går till skydd av områden och arter.

Naturvårdsverket godkänner Länsstyrelsens förslag till skydd av områden.

De nationella miljökvalitetsmålen.

Opinioner/synpunkter/kritik

Naturskyddsorganisationerna anser att takten i skyddsarbetet är för långsam.

Förbättringspotential

De medel som vi tilldelas från Naturvårdsverket spenderas.

Värdering

Skydd av områden och arter har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Prövning och tillsyn för skydd av naturen

Tillstånd och dispenser krävs för att vissa verksamheter ska få utföras, t.ex. verksamheter som berör naturreservat, Natura 200-områden och strandskyddsområden. I vissa fall krävs endast samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken, t.ex. för husbehovstäckter och 3G-master.

Även tillsynsinsatser förekommer inom vissa områden för att kontrollera att regler och lagar efterföljs, t.ex. inom naturreservat och Natura 2000-områden.

Händelsestyrd tillsyn förekommer också i form av anmälningar om brott mot t.ex. strandskyddsbestämmelser och biotopskyddsbestämmelser.

Tidsredovisningskod i agresso: 52

Miljöpåverkan

<i>Miljökritierier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Det är en stor variation bland de verksamheter som kräver tillstånd eller dispenser, därför blir även den indirekta miljöpåverkan varierad. N: En verksamhetsutövare som tar mark i anspråk har i de flesta fall en negativ miljöpåverkan, t.ex. vattenverksamheter, husbehovstäckter. P: Vår verksamhet som prövnings- och tillsynsmyndighet kan få en positiv miljöeffekt.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Alla regionala miljö kvalitetsmål, 13 st.
Påverkar miljö aspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Svårt att precisera eftersom väldigt många olika typer av verksamheter berörs.
Innebär miljö aspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	De flesta verksamheter ökar förbrukningen av lagerresurser men inte alla, t.ex. vindkraftverk.
Finns risk att miljö aspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Ja, i vissa fall större än andra eftersom verksamheternas storlek varierar mycket, samt att olika områden och naturtyper är olika känsliga för störning.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljö påverkande ämnen till följd av miljö aspekten?	Spridningen ökar genom användning av naturresurser, svårbedömt med hur mycket.
Hur stora naturområden påverkas?	Alla naturområden påverkas. Vi har cirka 110 naturreservat varav 10 är kommunala. I länet finns även två nationalparker.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Enstaka, t.ex. vid husbehovstäckter, vindkraftverk.

Rutiner och nuläge

Verksamhetsutövare har skyldighet att skaffa sig erforderliga tillstånd eller dispenser. Behövs inget tillstånd eller någon dispens enligt Miljöbalken för en viss verksamhet men naturen ändå kommer att ändras väsentligt ska verksamhetsutövaren samråda med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen tar även egna initiativ till tillsyn för att upprätt hålla lag och ordning. Dessa aktiviteter utförs på daglig basis och vi är ca fem personer som arbetar med detta. Länsstyrelsen fattar ca 400 beslut per år.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemanget för sakfrågorna är en viktig drivkraft för miljöaspekten. Miljöaspekten är inte ansedd vara lika mycket värd som övriga arbetsuppgifter på enheten samtidigt som VP säger att tillsynen ska prioriteras. Länsstyrelsens övergripande mål med kvalitet, god service och rättsäkerhet sätter stor press på handläggarna.

Externa drivkrafter

Enligt Regleringsbrevet ska tillsynen prioriteras, något som kommer i kläm p.g.a. andra arbetsuppgifter med högre prioritet. Medborgare förutsätter att länsstyrelsen skyddar och bevarar värdefulla biologiskt viktiga områden mot exploatering medan verksamhetsutövare och näringslivet vill ta mark i anspråk med ekonomisk vinst som syfte.

Förbättringspotential

Verksamheten skulle kunna utvecklas genom att mer tid prioriterades till handläggningen, men bara inom områdena effektivitet och service. Alla behandlas redan nu lika inför lagen och kommer även i fortsättningen göra det.

Värdering

Prövning och tillsyn för skydd av naturen har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt - Prövning och tillsyn inom kultur

Enligt Kulturminneslagen ska länsstyrelsen pröva och utföra tillsyn av fornlämningar, kyrkor och byggnadsminnen. Länsstyrelsen prövar cirka 400 ärenden enligt Kulturminneslagen årligen. Besluten följs upp genom tillsyn, det utövas även allmän tillsyn av objekt.

Tidsredovisningskod i agresso: 431-435

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Miljöaspekten avser att hindra verksamhetsutövare att förstöra kulturhistorisk värdefulla objekt, oberoende om det är en byggnad eller en lämning. Mestadels positiv miljöpåverkan.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Levande skogar (12), Ett rikt odlingslandskap (13) och God bebyggd miljö (15), Levande sjöar och vattendrag m.fl.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Svårt att precisera eftersom väldigt många olika typer av verksamheter berörs.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och	Nej.

fossila bränslen?	
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljökada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Lite.
Hur stora naturområden påverkas?	Inte så stora.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Enstaka, om några överhuvudtaget.

Rutiner och nuläge

Verksamhetsutövare har skyldighet att skaffa sig erforderliga tillstånd eller dispenser. Behövs inget tillstånd enligt kulturminneslagen kan ändå kulturmiljöaspekterna beaktas genom samråd. Denna typ av handläggning förekommer dagligen och kan inte prioriteras bort. Sex personer på kultur som handlägger i, olika omfattning, ärenden av denna typ.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De nationella och regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Engagemanget för sakfrågorna är en viktig drivkraft för miljöaspekten.

Länsstyrelsens övergripande mål med kvalitet, god service och rättsäkerhet sätter stor press på handläggarna.

Externa drivkrafter

Enligt Regleringsbrevet ska tillsynen prioriteras. Medborgare förutsätter att länsstyrelsen skyddar och bevarar värdefulla kulturhistoriska lämningar mot exploatering medan verksamhetsutövare och näringslivet vill ta mark i anspråk med ekonomisk vinst som syfte.

Förbättringspotential

Verksamheten skulle kunna utvecklas genom att mer tid prioriterades till handläggningen, men bara inom områdena effektivitet och service. Alla behandlas redan nu lika inför lagen och kommer även i fortsättningen.

Miljöaspekt – Yrkesfisket

Länsstyrelsen är angelägen att kunna bibehålla en aktiv yrkesfiskeriering i länet.

Inom länet finns 17 licensierade yrkesfiskeskare.

Tidsredovisningskod i Agresso: 621

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
-----------------------	----------------

På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	N: Den biologiska mångfalden i våra sjöar och vattendrag kan påverkas negativt av oregrerat yrkesfiske om fisket inte anpassas efter resursen. P: Länsstyrelsen har en restriktiv hållning till ett ökat fisketryck från yrkesfisket. Länsstyrelsens fisketillsyn leder till att lagar och bestämmelser efterlevs. Yrkesfiske i länets sjöar har statusen av riksintresse.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Levande sjöar och vattendrag (8).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Nej
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Drivmedel till båtar och andra transporter innebär en viss förbrukning av fossila bränslen.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Inget
Hur stora naturområden påverkas?	Yrkesfisket kräver en viss sjöstorlek med en omfattande resurs i form av fisk och i vårt län finns det yrkesfiskare i Hjälmaran och i Vättern.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Inga

Rutiner och nuläge

Yrkesfiskare har skyldighet att skaffa sig erforderliga tillstånd så som yrkesfiskelicens, tillstånd och dispenser. Länsstyrelsen är angelägen att kunna bibehålla en aktiv yrkesfiskeriering i länet. De ansökningar som inkommer gällande yrkesfisket skickas på remiss till övriga berörda länsstyrelser för samråd. Således handläggs även yrkesfiskeärenden för yrkesfiskare i kringliggande grannlän. Detta är ett värdefullt nätverk och ett viktigt verktyg för att bevara fiskeresursen och behålla en hög biologisk mångfald i sjöarna Hjälmaran och Vättern. Inom länet finns 17 licensierade yrkesfiskeskare och det är endast en person som handlägger dessa ärenden på länsstyrelsen.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Engagemanget för sakfrågorna är en viktig drivkraft för miljöaspekten. Länsstyrelsens övergripande mål med kvalitet, god service och rättsäkerhet sätter stor press på den ensamma handläggaren.

Externa drivkrafter

De externa drivkrafterna kommer från andra myndigheter, intresseorganisationer och näringslivet. De nationella miljökvalitetsmålen.

Förbättringspotential

Arbetet bedrivs i dag på ett bra sätt varför inga ändringar är nödvändiga.

Värdering

Yrkesfiske har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Regional utveckling

Enheten Regional Utveckling arbetar för att skapa tillväxt och vårt mål är ”Hållbar tillväxt i länet”. Regional Utveckling arbetar inom arbetsområdena Företagsstöd, Projektstöd, Analyser för tillväxt, Jämställdhet samt Infrastrukturplanering med följande frågor:

- Beviljar stöd och lån till företag
- Beviljar stöd till regionala projekt och EU-projekt
- Arbetar med att öka nyföretagandet i länet
- Samordnar arbetet med det regionala tillväxtprogrammet
- Långsiktig planering för vägar, järnvägar och bredband
- Informerar om konkurrensfrågor och främjar en effektiv konkurrens, både i privat och offentlig sektor
- Främjar jämställdhet och integration

Arbetsområdena Jämställdhet och Analyser för tillväxt är inte med som miljöaspekter nedan och beskrivs därför lite närmare här.

Jämställdhet

Arbetet med jämställdhet syftar till att få en strukturell förändring inom olika organisationer. Vi anser att aktiviteten jämställdhet inte har någon indirekt miljöpåverkan. Men, skulle dessa strukturella förändringar äga rum och fler organisationer skulle bli mer jämställda kan det generellt sett få en positiv inverkan på miljön. Forskning visar att kvinnor är mer benägna att prioritera positiva miljöval än män och tar större miljöhänsyn. (Detta är dock en generalisering!).

Analyser för tillväxt

Vi arbetar även med att göra analyser för tillväxt genom att utvärderar stödformer, göra branschanalyser och konjunkturanalyser samt att bevakar tillståndet i länet. Huvudsyftet med detta arbete är att utvärdera de olika stödernas inverkan på näringslivets utveckling i länet. I samband med detta kan även miljöeffekterna följas

upp och utvärderas. Den indirekta miljöpåverkan kan i sådana fall uppstå i samband med de rekommendationer som ges i olika rapporter.

Miljöaspekt - Regionalpolitiska företagsstöd

Inom de regionalpolitiska företagsstöden finns olika typer av stöd:

- Landsbygdsstöd (3021) och Regionalt utvecklingsbidrag (3022) syftar enligt förordningarna till investeringar, ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Kan inom Örebro län beviljas till företag som expansionsinvesterar i huvuddelen av länet utom Örebro och Fjugesta. En stödvariant är så kallad konsultcheck som kan beviljas för t.ex. produktutveckling, marknadsföring och miljöcertifieringsförberedelser.
- Sysselsättningsbidrag (3023) syftar till ekonomisk tillväxt. Kan inom Örebro län endast beviljas till företag som nyanställer personal i Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner.
- Stöd till kommersiell service (3023) syftar till att främja möjligheterna för konsumenter i lands- och glesbygd att få tillgång till dagligvaror och drivmedel.

Tidsredovisningskod i Agresso: 3021, 3022, 3023.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	All verksamhet som får stöd påverkar miljön, antingen positivt eller negativt beroende på vilken investering stödet bidrar till i det enskilda fallet.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Begränsad klimatpåverkan (1) Frisk luft (2) Bara naturlig försurning (3) Giftfri miljö (4) Ingen övergödning (7) God bebyggd miljö (avfallshantering och energi) (15)
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Verksamheterna berör många olika områden.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	En expansionsinvestering syftar ofta till att kunna framställa fler enheter av en viss produkt. Det ökar i regel förbrukningen av lagerresurser. Samtidigt kan nya produkter och produktionsprocesser vara mer material- och energieffektiva än motsvarande gamla. En investering kan således medföra en ökad förbrukning i absoluta tal samtidigt som investeringen kan innebära en minskad förbrukning per tillverkad produkt. De sysselsättningssökande projekten kan leda till ökad förbrukning av lagerresurser.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Risken finns, men är liten.

<i>Omfattning/kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Det är svårt att generalisera, det varierar för varje stödgrundande investering. Antalet ansökningar är cirka 200 stycken per år.
Hur stora naturområden påverkas?	Bedömningen är att det rör sig om små områden. Ofta inga alls, ibland några hundra kvadratmeter vid utbyggnad av ett företags lokaler.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Det beror på var respektive stödgrundande investering görs, vad investeringen består av och vart produkterna sedan fraktas och säljs. Kan därmed variera mycket.

Rutiner och nuläge

Fyra handläggare hanterar ca 200 ansökningar per år. Verksamheten är förordningsstyrd och går inte att välja bort. I ”Styrdokumentet för de regionalpolitiska företagsstöden 2003” finns anvisningar kring hur miljöfrågor ska bedömas och i de fall Länsstyrelsen utövar tillsyn över företaget ska alltid stödhandläggare samråda med utsedd handläggare på Länsstyrelsens miljöenhet. När kommuner har tillsynsansvar tas kontakt med kommunens miljöhandläggare. För att bedöma investeringens miljöpåverkan använder sig handläggarna av ett frågeformulär, som bland annat omfattar om företaget för den sökta investeringen är tillstånds- eller anmälningspliktigt.

En stödansökan kan avslås om det i handläggningen upptäcks att företaget bryter mot miljölagstiftningen, men Länsstyrelsen kan inte styra företagets val av investeringar eller produktion.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt arbete på Länsstyrelsen. Stödhandläggarna upplever idag miljöaspekten som delvis problematisk eftersom den inte alls nämns i stödförordningarna.

Externa drivkrafter/Lagstiftning

De nationella miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt arbete på Länsstyrelsen. I regleringsbrevet för år 2004 står det att Länsstyrelsen ska redovisa hur de arbetar med att införa ett kvalitetssäkringssystem i form av ett styrdokument för de regionala företagsstöden, där bland annat miljöperspektivet ska konkretiseras. Det står även att Länsstyrelsen ska redovisa prioriteringar mellan olika företagsstöd och i detta ska bland annat miljöperspektiven innefattas genom att vi beskriver hur och i vilken utsträckning insatser har prioriteras som bidrar till att de nationella målen för miljö uppnås. Prioriteringarna är förankrade och tagna av Länsrådet under våren 2004.

Opinioner/synpunkter/kritik

Omgivningen förväntar sig att handläggningen är snabb och effektiv. Förhållningssättet till miljöfrågor hos dem som söker stöd varierar beroende på person och företag.

Förbättringspotential

- Bättre kontakt med miljöenheten på Länsstyrelsen. Önskemål om en fil där miljöenheten kontinuerligt uppdaterar information angående de företag som är tillståndspliktiga samt anmälningspliktiga (som finns tillgänglig för företagsstödshandläggarna), där det även framgår vem på miljöenheten som de ska kontakta vid ansökningar av stöd från olika företag. På så sätt kan handläggningen av en ansökan effektiviseras.
- Länsstyrelsen bör undersöka tillvägagångssättet för att kunna följa de regionala miljö kvalitetsmålen och ställa miljökrav, både med avseende på lagstiftning samt rättsäkerhetsaspekter. I detta arbete bör kommunikation ske med andra Länsstyrelser för att se hur de arbetar med dessa frågor.
- Det finns risk för olika behandling av sökande företag i olika län om Länsstyrelsen i Örebro vid sidan av förordningsreglerna kopplar in miljövillkor eller liknande i stödhandläggningen. Om förändringar ska ske på området, måste det undersökas om förordningarna kan ändras.

Värdering

Regionalpolitiska företagsstöd har värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt - EU:s Strukturfonder/Regionala projekt

Strukturfonder

Länsstyrelsen i Örebro län är förvaltningsmyndighet, beredningssekretariat och utbetalande myndighet till Mål 2 Västra och Urban II, beredningssekretariat och utbetalande myndighet till Innovativa åtgärder DUTEK samt utbetalande myndighet till Innovativa åtgärder INDIGIO. (Information om projekt finns på hemsidan www.t.lst.se).

Beslut om beviljande av projektmedel tas av Strukturfondsdelegationen för respektive EU-program.

Tidsredovisningskod i Agresso: 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3049

Regionala projekt

Regionala projektstöd samt medfinansiering till strukturfonderna syftar till att ge ökad tillväxt och sysselsättning i Örebro län. Samtliga regionala projekt ska samverka med det Regionala handlingsprogrammet för tillväxt (RTP). (Information om projekt finns på hemsidan www.t.lst.se).

Tidsredovisningskod i Agresso: 3031, 3032

Beslut om beviljande av projektmedel fattas av Länsledning (bemyndigande från styrelsen) alternativt enhetschefen för Regional Utveckling.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	All verksamhet som startas genom projekten kan antas påverka miljön på olika sätt, både positivt och negativt. Det går inte att generalisera vilken indirekt miljöpåverkan

	olika projekt medför, eftersom insatserna spänner över många olika verksamheter.
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Varje projekt är unikt. De flesta projekten har enbart mjuka investeringar.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Verksamheterna berör många olika områden.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, t.ex. metaller och fossila bränslen?	Beroende på projekt och dess verksamhet kan förbrukningen av lagerresurser både minska och öka.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Risken finns, men är liten

<i>Omfattning/kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Kan variera från projekt till projekt, i de flesta fall är påverkan liten.
Hur stora naturområden påverkas?	<ul style="list-style-type: none"> • Regionala projektmedel omfattar Örebro län. • Mål 2 Västra omfattar 34 kommuner i Värmlands, Västra Götaland och Örebro län. • Urban II omfattar bostadsområdena Lövgärdet, Angereds centrum, Hammarkullen, Eriksbo, Kvillebäcken och Brämaregården samt industriområdena Ringön/Backa och Marieholm i Göteborg. • Innovativa åtgärder DUTEK omfattar Sörmland, Uppsala, Västmanland, Östergötland och Örebro län. • Innovativa åtgärder INDIGO omfattar Västra Götalands län.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Kan variera från projekt till projekt.

Rutiner och nuläge

Arbetsgruppen APT EU ansvarar för att ta fram rutiner, riktlinjer, checklistor m.m. för programmets samtliga delar från ansökan, beredning, beslut, till utbetalning och uppföljning av de olika EU-programmen. Arbetsgruppen APT Projekt har ansvar för att uppdatera och förbättra samtliga blanketter rörande de regionala projekten.

I beredningen av samtliga projekt uppmärksammas hur projektet påverkar miljön samt hur projektet planerar arbeta med miljöfrågor i sitt projekt. Påverkan på miljön ingår i såväl checklistor samt PM. I ett projekts ansökan finns ett avsnitt där sökanden ska beskriva hur projektet medverkar till att uppnå en hållbar utveckling. Till detta dokument finns en handledning, där miljökraven beskrivs. För Mål 2 Västra har ytterligare informationsmaterial om de horisontella målen (integration, jämställdhet och miljö) tagits fram för att hjälpa projektsökanden i arbetet med de horisontella målen.

Påverkan på miljön ingår i beslutsunderlaget, och i Mål 2 Västra utgör miljö ett kriterium i den poängbedömningsmall som föregår förslag till beslut.

Strukturfondsdelegationen har vid beslutsmötet den 2 april 2004 beslutat att ett projekt ska arbeta aktivt med minst ett av de horisontella målen jämställdhet, integration och miljö för att kunna beviljas medel.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete.

Miljöaspekten utsätts inte för kritik, däremot är det en avvägning från fall till fall mellan tillväxt och miljö, som kan vara motstridiga faktorer.

Externa drivkrafter/Lagstiftning

I regleringsbrevet för 2004 står det att Länsstyrelsen ska redovisa prioriteringar mellan insatser inom den regionala projektverksamheten. I detta ska bland annat miljöperspektiven innefattas genom att vi beskriver hur och i vilken utsträckning insatser har prioriteras som bidrar till att de nationella målen för miljö uppnås. Regelverk för de olika strukturfondsprogrammen är Samlat programdokument (SPD) och Programkomplement (PK) och i regeringens direktiv för Regionala handlingsprogram (RTP) finns krav på att projekten ska arbeta med hållbar utveckling.

Opinioner/synpunkter/kritik

Våra kunder, ”projektägarna”, förväntar sig snabb handläggning. Förhållningssättet till miljöfrågor hos dem som söker projektstöd varierar beroende på projektägare och person.

Förbättringspotential

- Förvaltningsmyndigheten arbetar kontinuerligt med att uppdatera rutiner och riktlinjer.
- Samtliga handläggare kommer under 2004 att utbildas inom de horisontella målen (jämställdhet, integration och miljö).

Värdering

EU:s Strukturfonder har värderats till att inte vara en betydande miljöaspekt och Regionala projektmedel till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt - Beslut om och planering av väg- och järnvägsinvesteringar

I arbetet ingår det allmänt och övergripande arbete inom infrastrukturplanering, kommunikationsplanering, länstransportsplan, fysisk planering av vägar, järnvägar m.m.

Tidsredovisningskod i Agresso: 340, 341, 342, 343

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller	P: Överflyttning av gods- och persontransporter till järnväg innebär

negativt)	mindre utsläpp. Trafiksäkerhetsåtgärder går ofta hand i hand med miljöåtgärder, det vill säga ökade trafiksäkerhetsåtgärder har positiv inverkan på miljön. Vägarnas utformning och sträckning kan vara mer eller mindre miljöbelastande. N: Ökad bil- och lastbilstrafik på vägarna innebär ökade utsläpp. Utbyggnad av vägnätet innebär en anpassning till ökade trafikvolymerna.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Begränsad klimatpåverkan (1) Frisk luft (2) God bebyggd miljö (15)
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Alla som transporterar sig på väg och järnväg i länet.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Oftast ökad förbrukning av lagerresurser i och med utbyggnad av vägar, minskning på sikt om fler använder sig av järnväg istället för järnväg.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Ja. Ökad väglängd och ökade trafikmängder kan leda till ökad risk för olyckor. Vid olyckor finns det risk för läckage av det som transporteras och av bränsle. Överflyttning av gods- och persontransporter från väg till järnväg leder till minskade olycksrisker.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Kan både öka och minska.
Hur stora naturområden påverkas?	Väg- och järnvägsnätet byggs ut i hela länet och påverkar därför hela länet.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Boende nära väg- och järnvägsinvesteringar kan påverkas under byggnation och när vägen eller järnvägen är färdig och används.

Rutiner och nuläge

Länsstyrelsen handlägger, planerar och samråder både internt och externt. Vi tittar på olika sträckningar som är möjliga och tar ett beslut om vilken sträckning som Länsstyrelsen föredrar. På Länsstyrelsen är det två till tre personer som är direkt inblandade och ansvariga för arbetet. Beroende på ärendets karaktär är även sex till åtta personer indirekt berörda.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt arbete på Länsstyrelsen. Att genomföra förbättringsåtgärder är svårt på grund av att resurserna är otillräckliga.

Miljöaspekten utsätts inte för kritik men det finns eventuellt förväntningar på förbättringar internt.

Externa drivkrafter/Lagstiftning

De nationella miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt arbete på Länsstyrelsen. Lagar och regler kräver att vi ska ta en ökad miljöhänsyn vid beslut om planering av väg- och järnvägsinvesteringar. Mål och uppdrag från centrala myndigheter påtalar att transportsystemets utformning och funktion ska anpassas till krav på en god och hälsosam livsmiljö för alla, där natur och kulturmiljö skyddas mot skador. Det innebär bland annat att god hushållning med mark, vatten, energi och andra naturresurser ska främjas. Det finns ett stort utrymme att ta miljöhänsyn i ett tidigt stadium då utformning och val av sträckning sker. Dock har styrning av användningen av vägar och järnvägar ett litet handlingsutrymme.

Opinioner/synpunkter/kritik

Omgivningen förväntar sig bättre kommunikationer, både av väg och järnväg.

Förbättringspotential

- Samverkan kring transporterens miljöpåverkan, viktigt att detta sker i ett tidigt stadium.
- Samordning av aktiviteter som föreslås inom arbetet med de regionala miljömålen.
- Spridning av goda exempel för inspiration och spridning av goda idéer.
- Teknisk utveckling på gods- och persontransportfordon.

Värdering

Beslut om och planering järnvägsinvesteringar har värderats till att inte vara en betydande miljöaspekt och beslut och planering av nationella väginvesteringar att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt - Bredbandsutbyggnad

Länsstyrelsen tar beslut om bidrag till utbyggnad av bredband och samverkar med kommuner och andra län kring bredbandsutbyggnad. Det rör sig om cirka 20 ärenden per år. Det bolag som genomför utbyggnaden ska samråda med enheten Natur på Länsstyrelsen med avseende på val av sträckningen, se miljöaspekten för ”Prövning och tillsyn för skydd av naturen”.

Agressokod: 341.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Bredbandsutbyggnad skapar möjligheter till att människor att bo och verka på landsbygden. P: Detta gör att investeringarna kan få betydelse för resandet, till exempel genom distansarbete och för möjligheterna att bedriva företag på landsbygd. N: Sträckningen för bredbandsutbyggnaden

	kan läggas genom värdefulla naturområden (samråd angående sträckningen sker alltid med enheten Natur på Länsstyrelsen).
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	P: Begränsad klimatpåverkan (1), God bebyggd miljö (15) N: Giftfri miljö (4)
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Genom distansarbete samt att det finns ökade möjligheter för företag att etablera sig på landsbygden kan dessa personer minska sina resor.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Kan innebära både ökad och minskad förbrukning av lagerresurser. Ökning vid utbyggnadstillfället och en eventuell minskning när det är färdigutbyggt.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning/kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Kan både öka och minska. Minskar om transporterna minskar och ökar om transporterna ökar.
Hur stora naturområden påverkas?	Liten påverkan i de områden där utbyggnaden sker.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Inga

Rutiner och nuläge

Utbyggnaden av bredband är en av jordmånerna i handlingsprogrammet för regional tillväxt (RTP), som syftar till en utveckling av näringsliv på landsbygden. Det är framtaget en utredning, IT-infrastrukturprogram, kring vilka områden som är viktiga att bygga ut.

Kommunerna kan komma in med ansökningar till Länsstyrelsen till och med 2006. Det företag som sköter utbyggnaden av bredband har olika miljöaspekter att ta hänsyn till vid byggandet.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De regionala miljö kvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Det är enkelt att genomföra förbättringar då det är få personer som berörs av frågan på Länsstyrelsen. Miljöaspekten utsätts inte för intern kritik.

Externa drivkrafter/Lagstiftning

Förordning (2001:349) om stöd till kommun för upprättande av IT-strukturprogram. Lagar och förordningar har inga krav angående miljöhänsyn.

Opinioner/synpunkter/kritik

Kommunerna förväntar sig snabb handläggning och det stöd som de ansökt om.

Värdering

Bredbandsutbyggnad har värderats till att inte vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Staben

Staben på Länsstyrelsen består av Info, Personal, Skydd och säkerhet, Länsledningens sekretariat, Utvecklingsrådet och en Slottsfru. Totalt är ca 15 medarbetare knutna till Staben. Staben ska;

- Stödja enheternas arbete vad beträffar information, personalutveckling och andra strategiskt, övergripande frågor,
- Stödja länsledningens ledningsarbete i organisationen,
- Ge service till länsledningen,
- Stå för professionellt värdskap för de projekt som länsledningen av strategiska skäl vill ha mycket insyn i och
- Utveckla Länsstyrelsens krishanteringsförmåga.
- Utvecklingsrådet bedriver, i samverkan med bl.a. kommunerna och Landstinget, gemensamma utvecklingsfrågor för länet. Dessutom bedrivs via Skydd och säkerhet tillsyn över kommunerna enligt lag om skydd mot olyckor.

Miljöaspekt - Tillsyn av kommunal räddningstjänst

Länsstyrelsen bedriver tillsyn över kommunernas ansvar enligt lag om skydd mot olyckor. En uppgift som kommunerna har enligt denna lag är att organisera och utföra räddningsinsatser, exempelvis hantering av miljöolyckor. Länsstyrelsen har idag tillsynsbesök i kommunerna ungefär vartannat och vid dessa tillfällen kan vi ta upp och granska kommunernas organisation, materiella resurser och kompetens för att hantera miljöolyckor.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	P: Bättre hantering av miljöolyckor vilket ger minskade följdskador.
Vilka nationella miljö kvalitetsmål påverkas?	Giftfri miljö (4), och grundvatten av god kvalitet (9).
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljö kvalitetsmål?	Nej, inte i det dagliga, men vid olyckor kan det få en avgörande betydelse för det aktuella olycksområdet
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Troligtvis inte
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso-	Nej, syftet är att minska risken.

eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	
---	--

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Syftet är att minska spridningen när olyckor inträffar.
Hur stora naturområden påverkas?	beror på olyckans typ och förhållande i naturen, t.ex. markstruktur och närhet till vatten.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Beroende på var olyckan inträffar.

Rutiner och nuläge

Tillsynen är reglerad enligt lag om skydd mot olyckor. Länsstyrelsen har tagit fram en tillsynsplan som reviderar ungefär vart fjärde år. Tillsynen utförs ungefär vart annat år och det är ca två handläggare är involverade i arbetet.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

Modellen för tillsynen är under översyn och kommer att revideras eftersom lag om skydd mot olyckor är en ny lag med ett delvis reformerat synsätt på räddningstjänstfrågor.

Externa drivkrafter

Den kommunala räddningstjänsten har en allmän ambitionen att hantera miljöolyckor bättre. Statens Räddningsverk har dessutom inlett ett projekt mot kommunerna kallat ”Den gröna räddningstjänsten”, vars syfte är att stärka kommunernas kunskap om hantering av miljöolyckor.

Opinioner/synpunkter/ kritik

Tredje man förväntar sig att den kommunala räddningstjänsten ska hantera miljöolyckor på ett rationellt och kompetent sätt.

Förbättringspotential

I och med revideringen av tillsynsarbetet bör denna fråga synliggöras på ett tydligare sätt.

Värdering

Tillsyn av kommunal räddningstjänst har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Miljöaspekt – Information

”Information” inom Staben har huvudansvaret för den informationen som utgår från Länsstyrelsen via framför allt Länsstyrelsens hemsida och broschyrer. Alla enheter ansvarar för den egna informationen som förs ut genom bl.a. pressmedelanden och information på hemsidan.

Miljöpåverkan

<i>Miljökriterier</i>	<i>Exempel</i>
På vilket sätt kan miljön påverkas indirekt? (efter ”vår insats”, positivt eller negativt)	Informationen som vi ger ut kan påverka miljön både positivt och negativt beroende på innehållet och på hur läsaren tolkar det
Vilka nationella miljökvalitetsmål påverkas?	Alla regionala miljökvalitetsmål, 13 st.
Påverkar miljöaspekten en verksamhet ute i samhället som har särskilt stor betydelse på ett eller flera miljökvalitetsmål?	Alla medborgare i länet och alla andra som nås av vår information.
Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, tex. metaller och fossila bränslen?	Kan både öka eller minska beroende på informationen.
Finns risk att miljöaspekten indirekt leder till olyckstillbud med hälso- eller miljöskada? Är risken i så fall stor eller liten?	Nej.

<i>Omfattning / kvantiteter</i>	<i>Exempel</i>
Hur mycket ökar eller minskar spridningen av miljöpåverkande ämnen till följd av miljöaspekten?	Kan öka eller minska beroende på typ av information.
Hur stora naturområden påverkas?	Informationen vänder sig framför allt till länets medborgare.
Hur många människor påverkas av buller eller hälsoskadliga ämnen?	Påverkas inte.

Rutiner och nuläge

Vi har en informationspolicy och en profilhandbok som skall vara vägledande i Länsstyrelsens arbete med att sprida information. Det är ca tre personer som arbetar på ”information” och det finns i genomsnitt två webbansvariga per enhet. Vår externa hemsida kommer att byggas om under 2004, vilket kommer att öka möjligheterna till att nå ut med information på ett bättre sätt.

Drivkrafter

Interna drivkrafter

De regionala miljökvalitetsmålen ska vara vägledande i allt vårt arbete. Genom att informera verksamheter och medborgare underlättas Länsstyrelsens arbete. Målet är att information ska nå medborgarna på bästa möjliga sätt.

Externa drivkrafter

Regeringen har tagit fram ett handlingsprogram för att uppnå de förvaltningspolitiska målen - ”En förvaltning i demokratins tjänst”- även kallad 24-timmarsmyndighet. Syftet är att öka tillgängligheten för länets medborgare.

Opinioner/synpunkter/kritik

Allmänheten förväntar sig att få tillgång till information på ett bra och lättillgängligt sätt så att de har möjlighet att yttra sig.

Förbättringspotential

Tydlig och målgruppsanpassad information på hemsidan.

Lägga ut en vägbeskrivning på hemsidan och informera om hur man kan ta sig till Läns huset med hjälp av kollektiva färdmedel.

Värdering

Information har inte värderats till att vara en betydande miljöaspekt, se bilaga 3.

Direkta miljöpåverkan

Med direkta miljöpåverkan menas den påverkan som våran verksamhet förorsakar miljön direkt. Nedan följer en beskrivning av Länsstyrelsens direkta miljöpåverkan. Värdering och prioritering av miljöaspekter har genomförts enligt bilaga 2.

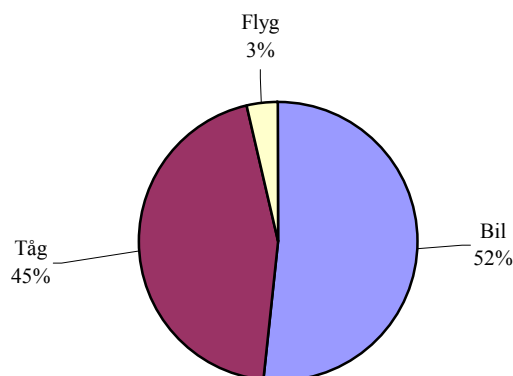
Resor och transporter

Länsstyrelsens resor och transporter kan delas upp i tjänsteresor, resor till och från arbetet, provtagning med båt och skoter m.m. samt varu- och servicetransporter.

Tjänsteresor

De flesta tjänsteresor med avseende på avstånd, skedde under 2003 med bil. Flest kilometer kördes med hyrbil, tätt följt av Länsstyrelsens egna tjänstebilar. Vi använde även våra egna privata bilar i tjänsten i hög grad. Tåg används flitigt som transportmedel i tjänsten. Framst gäller det för längre resor, där destination Stockholm dominerar.

En del kortare resor sker med lokal- och länstrafikens bussar. Uppgifter om hur mycket och hur ofta vi åker buss saknas dock. För korta resor inom Örebro finns även tre tjänstecykklar. Flyget nyttjas dock relativt sällan, och främst då för utlandsresor.



Tågresor

Totalt reste Länsstyrelsens personal 370 700 km med tåg under 2003, vilket innebar 1 749 resor. Dessa resor gav sammanlagt ett koldioxidutsläpp på 2,2 kg, vilket motsvarar förbränning av 0,91 liter bensin. Motsvarande sträcka med bil skulle medföra ett koldioxidutsläpp på ca 64 000 kg. En jämförelse med flygets påverkan, på sträckor som flyg är ett alternativt färd sätt (motsvarar 278 040 km med tåg och 218 300 km med flyg) skulle ge ett koldioxidutsläpp på 64 000 kg.

Stockholm dominerar som destination för de allra flesta tjänsteresor vi gör med tåg, enligt tabellen nedan.

Mest resta sträckor med tåg under år 2003	Antal resor
Stockholm C – Örebro C	937
Stockholm C – Hallsberg	93
Göteborg C – Örebro C	90
Stockholm C – Örebro S	56
Västerås C – Örebro C	35

Tjänsteresor med Länsstyrelsens tjänstebilar

Länsstyrelsen förfogar över sex stycken tjänstebilar:

Modell	Antal	Kommentar
Opel Astra	2	
Suzuki Jeep Vitara	1	
Saab 9-3	2	
Saab 9-5	1	Landshövdingens bil

De fem tjänstebilarna (exklusive Saab 9-5) har sammanlagt gått 130 970 km under 2003. Bensinförbrukningen, beräknad på 0,7 l/mil, uppskattas till ca 9 100 liter under 2003. Landshövdingens bil, en Saab 9-5, kördes totalt 19 051 km under 2003. Bensinförbrukningen ligger på från 0,63 l/mil på landsväg till 0,9 l/mil i stadskörning, och i snitt uppskattningsvis på 0,8 l/mil. Detta ger en uppskattad bensinförbrukning på 15 241 liter för 2003. Totalt kördes 150 021 km med Länsstyrelsens egna tjänstebilar under 2003.

Samtliga fordon har air-condition. Ingen har dock motorvärmare då alla utom en står i garage och el inte finns att tillgå till den Opel som står ute. Märkesverkstäderna utför den ordinarie servicen då detta krävs för fordonens nybilsgaranti. Tvätt och lättare reparationer utförs av Länsstyrelsens egen personal. Bilarna tankas med 95-oktanig bensin. Användning av bränslena E10 och E85 har tidigare granskats med dåligt resultat och med betydligt högre förbrukning som följd.

Tjänsteresor med hyrbilar

Tjänsteresor med hyrbilar dominerade bland resor med personbilar under 2003. Under 2003 körde vi 121 006 respektive 32 366 km under tjänsteresor med hyrbilar från Hertz respektive Sixt. Totalt under 2003 använde vi hyrbil för 268 tjänsteresor, vi körde totalt 153 372 km och förbrukade bensin för 38 888,50 kr. Snittförbrukningen för hyrbilarna från Sixt låg på 0,72 l/mil. Hyrbilarna hyrs efter kommunernas krav på hyrbilar, enligt den tidigare klass 1.

Tjänsteresor med egna bilar

Under 2003 körde vi på Länsstyrelsen ungefär 123 500 km med egna bilar i tjänsten.

Flyg

Flyget nyttjas relativt sällan i jämförelse med övriga tjänsteresor. De allra flesta flygresor gäller utlandsresor och några få längre resor inom Sverige. Under 2003 flög vi 2885 mil, vilket motsvarar ett koldioxidutsläpp på ungefär 3,6 ton.

Ressträcka	Antal flygresor	Antal km enkel (äg)	Koldioxidutsläpp (g/km)	Koldioxidutsläpp kg/resa t.o.r.
Arlanda - Amsterdam	21	1152	119	274
Arlanda – Bergen	1	713	119	170
Arlanda – Bryssel	1	1287	119	306
Arlanda – London	1	1461	119	348
Arlanda - Montreal	1	5865	119	1 396
Arlanda – Paris	1	1539	119	366
Arlanda – Skellefteå	1	576	171	197
Arlanda – Ronneby	1	407	171	139
Arlanda – Visby	1	222	171	76
Bromma - Visby	2	189	171	646
Örebro – Arlanda	2	169	171	578
Örebro – Köpenhamn	11	426	119	101
Örebro - Malmö	1	420	171	144
Totalt	45	18 852 t.o.r.)		3640kg=3,6 ton

Buss

En del kortare resor inom länet sker med lokal- och länstrafikens bussar. Det finns tyvärr inget system för att följa upp hur mycket vi använt buss som färd sätt vid tjänsteresor.

Cykel

Länsstyrelsen har tre tjänstecyklar som kan bokas via Infotorget och användas för tjänsteresor. Tjänstecyklarna har använts vid ca 85 tillfällen under juni till december 2003. Inga uppgifter finns dock tillgängliga hur många km som avverkas per tillfälle eller år.

Utsläpp

Beräknade utsläpp från tjänsteresor under 2003 framgår av nedanstående tabell.

Utsläpp från resor med buss, snöskoter och båt ingår ej, då antal km per år är okänt.

Tjänsteresor	Antal km	Antal tjänsteresor	HC (kg) (kolväten)	CO (kg) (kolmonoxid)	NO _x (kg) (kväveoxider)	CO ₂ (kg) (koldioxid)	Energi (kWh)
Bil							
- egen	123 472,3		191,4	959,4	106,2	25 805,7	97 543,1
- hyrbil	153 372	268	87,4	593,5	56,7	32 668,2	121 163,9

- Lst:s tjänstebilar	150 021		85,5	580,6	55,5	31 954,5	118 516,6
Bil totalt	426 865,3		364,3	2 133,5	218,4	90 428,4	337 223,6
Tåg	370 700	1749	0	0	0	2,2	19 656
Flyg	28 852	45	4328	14 426	17 311	3639,6	18 754
Cykel	Ingen uppgift	85					
Summa	1 253 283		5056	18 693	17 748	184 499	712 857

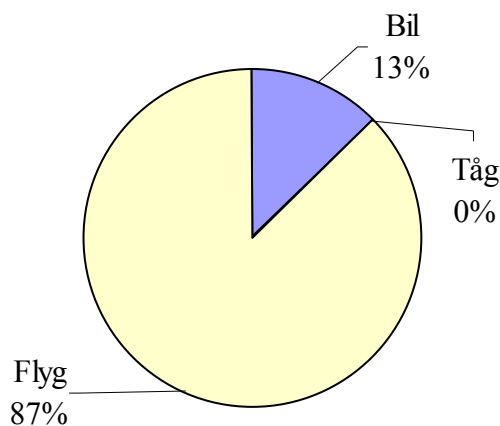
Emissionsvärden är tagna från:

Bil: "Lathund för miljöledning i staten", Regeringskansliet, Miljödepartementet, 103 33 Stockholm (1999), Siffror för "katalysatorrenad bil i snitt" använt för tjänsteresor med Länsstyrelsens tjänstebilar och med hyrbilar. Siffror för genomsnittsbil har använt för tjänsteresor med egna bilar.

Tåg: Ackumulerade utsläpp i miljöredovisning från SJ över gjorda resor inom Länsstyrelsen Örebro län.

Flyg: "Lathund för miljöledning i staten"

Våra tjänsteresor med tåg bidrar inte med något utsläpp av koldioxid. Tjänsteresorna med bil står för 13% av koldioxidutsläppen och flygresorna för 87%.

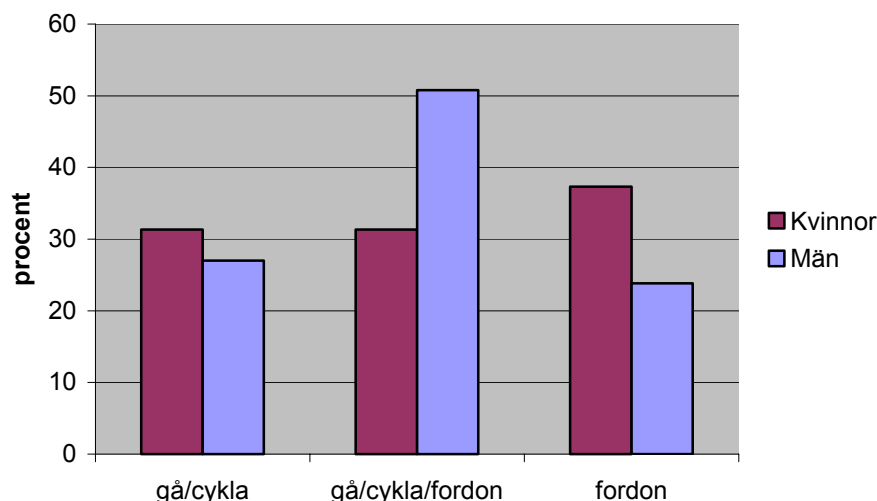


Per anställd fördelar sig de totala utsläppen till luft enligt följande:

Ämne	Kg/år
HC (kolväten)	25
CO (kolmonoxid)	93
NO _x (kväveoxider)	89
CO ₂ (koldioxid)	922

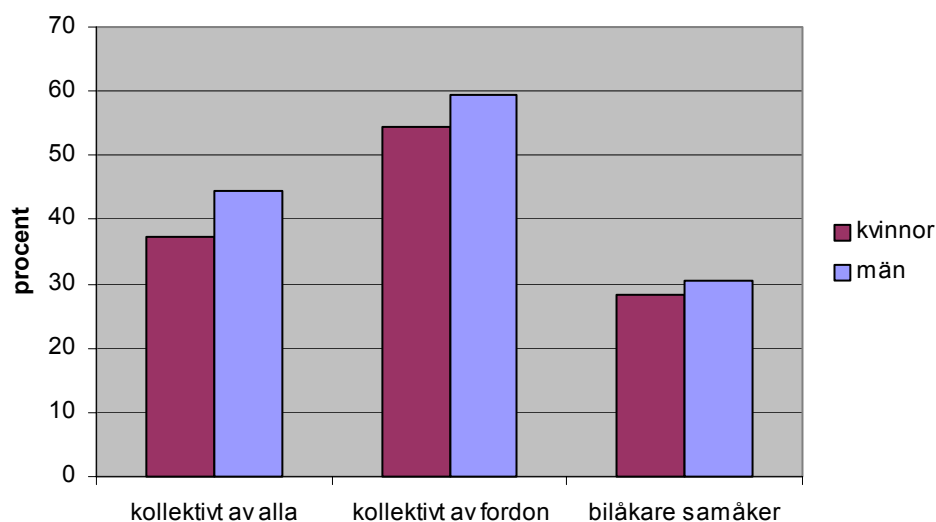
Resor till och från arbetet

Under februari månad 2004 genomfördes en enkätundersökning på Länsstyrelsens intranät över resvanorna till och från arbetet bland Länsstyrelsens personal (se bilaga 1). Av cirka 200 anställda svarade 146 personer (ca 75%) på enkäten (83 kvinnor och 63 män). 31% (26 st) av kvinnorna och 27% (17 st) av männen svarade att de enbart använde sig av muskelkraft för att ta sig till arbetet. 31% (26 st) av kvinnorna och 51% (32 st) av männen blandade muskel- och motorkraft. 37% respektive 24% (31 kvinnor och 15 män) använde sig av enbart motorkraft för att ta sig till arbetet.



Bland gå/cykla ryms även rollerblades och med fordon menas här motorfordon, både kollektivtrafik som buss, färja och tåg, samt bil. Värt att notera är att 45% av kvinnorna har mer än 1 mil till arbetet, medan motsvarande siffra för män är 37%.

Totalt nyttjar ungefär 40% av Länsstyrelsens anställda kollektivtrafik åtminstone någon gång för att transportera sig till arbetet. Av de som någon gång eller alltid använder sig av motorkraft för att ta sig till och från arbetet använder sig drygt hälften av kollektivtrafiken åtminstone ibland. Bland de som väljer att ta bilen till arbetet är det ungefär hälften som samåker. Diagrammet säger däremot ingenting om frekvens eller hur man nyttjar samåkning/kollektivtrafik i förhållande till avstånd mellan arbetet och bostaden.



Det som styr valet av färdssätt till och från arbetsplatsen varierar bland annat med avstånd och årstid. Vad som påverkar presenteras nedan:

0-3km - vad som påverkar val av transportmedel

kvinnor: När det är vinter och halt väljer en del att ta bilen eller bussen. En anledning att ta bilen är också att man har ärenden att uträtta på vägen hem. Ingen har angett regn som en anledning att ta bil istället för att gå eller cykla.

män: Skador och sjukdom samt att man inte äger någon cykel har uppgetts som enda orsaker till att man tar bilen eller bussen till jobbet.

3-5km - vad som påverkar val av transportmedel

Kvinnor: Man går eller cyklar. Någon har tagit bussen några enstaka gånger.

Män: Sjukdom samt klimatet är faktorer som gör att man väljer bil istället. Några åker bil för att någon anhörig ändå kör eller att man behöver bilen för ärenden efter arbetets slut. Flera undviker att åka kollektivt för att man inte vill passa busstider, medan andra tycker att det är dyrt. Man går inte till arbetet då det tar för lång tid.

5-10km - vad som påverkar val av transportmedel

kvinnor: Man väljer i större utsträckning bil under vintern. En anledning till att man väljer att samåka är att en anhörig ändå tar bilen och man ska åt samma håll. Det tar för lång tid att gå på morgonen, men några går hem. Många undviker att åka kollektivt då man inte vill vänta på bussen och man tycker det är dyrt. Någon enstaka tar bilen för att andra alternativ är obekväma.

män: Man åker bil eftersom en anhörig ändå tar bilen. Andra anledningar är bekvämlighet och att man uträttar ärenden efter arbetet. Bussen vill man inte vänta på och det är för långt att gå.

10 km och längre – vad som påverkar val av transportmedel

kvinnor: De som kör långa sträckor gör det pga att en anhörig ska samma sträcka ungefär samtidigt, men även den tid det tar extra med byten i kollektivtrafiken spelar roll för val av färdmedel. De som går eller cyklar gör det för att ta sig till tåg eller buss. Aktiviteter efter arbetets slut gör också att man föredrar bilen. De som använder sig av kollektivtrafiken har förbindelser som passar och tycker att det är praktiskt och bekvämt att inte köra själv.

män: De som går eller cyklar gör det till och från buss/tåg. Man samåker i stor utsträckning med anhöriga. Ärenden efter arbetet gör att man tar bilen, olika arbetstider gör att man åker kollektivt.

Varu- och servicetransporter

- Post, Poståkeriet, lämnar post på morgonen och hämtar post på kvällen (d.v.s. transport två gånger 2 varje vardag).
- Papper och övrigt kontorsmaterial, DHL levererar kontorsmateriel, servetter etc från Svanströms, toner från Supplies Team samt papper från Xerox (varannan vecka).
- Avfallshämtning, Tekniska Förvaltningen (en gång i veckan).
- Möbelinköp, Kinnarps levererar möbler (ca två gånger per år).
- Kaffe, te etc, levereras av Jede AB (en gång per månad).
- Frukt, (levereras av Trädgårdshallen (en gång i veckan).
- Godis, levereras med personbil (en gång i veckan).
- Fikabröd, Wasa konditori, hämtas för möten och konferenser av Länsstyrelsens egen personal till fots.

Provtagning med båt och skoter

Länsstyrelsen utför arbete med miljöövervakning runt om i länet. Detta medför bl.a. provtagning, provfiske etc. ute i fält i bl.a. sjöar och vattendrag. För att kunna utföra detta arbete har Länsstyrelsen följande båtar, släpkärror, snöskotrar ,elaggregat m.m. till förfogande:

Typ	År för inköp	Kommentar, bränsle etc
Snöskoter Yamaha Viking 540III	2004	2-takt, blyfri 95 oktän och separat olja för bästa blandning
Släpkärra	1988	
Plastbåt Höga rodd		
Minibåt plast 2 st		
Lättmetallbåt Väddö 4,5 m		
Lättmetallbåt SUN Buster	1999	
El-fiskeaggregat med tillbehör		4-takt miljöbensin Aspen
Båttrailer	2002	
Båtmotor Mercury 15 hk	1999	4-takt miljöbensin Aspen
Båtmotor Yamaha 4 ASS	1988	2-takt miljöbensin Aspen
Båtmotor Yamaha 2 B	1988	2-takt miljöbensin Aspen
Isborr motordriven Tanaka	2003	2-takt miljöbensin Aspen
Båtmotor el-driven LEF MINN KOTA Nr:75 C-1370		

Det finns tyvärr inget enkelt system i nuläget för att följa upp hur mycket vi använder snöskotrar, båtar etc. per år.

Miljöpåverkan

Det sätt som Länsstyrelsens anställda reser på är avgörande för hur stor miljöpåverkan blir. Detta gäller såväl tjänsteresor som resor till och från arbetet.

Förbränning av fossila bränslen (olja, kol och naturgas) ökar bl.a. koldioxidhalten i atmosfären vilket påverkar växthuseffekten. Vägtrafiken står för knappt hälften av utsläppen av koldioxid i Örebro län, vilket är betydligt större andel än för genomsnittet i landet.

Avgaser från fordon som drivs med bensin eller diesel innehåller alltid ämnen som är skadliga för miljön och hälsan. Vid fullständig förbränning tillsammans med luft bildas bara koldioxid (CO₂), vatten och kväveoxider (NO_x). I t.ex. bilmotorer är förbränningen ofullständig, vilket gör att många miljöskadliga ämnen bildas och släpps ut. Dessa utsläpp leder bland annat till hälsoskadliga föroreningar, försurning och övergödning av mark och vatten, bildande av marknära ozon och bidrar till växthuseffekten. Katalytisk avgasrening minskar utsläppen markant, dock ej koldioxidutsläppen.

Förslitning av vägbeläggning, bromsbelägg och däckmaterial ger betydande mängder av föroreningar till diken, bäckar, sjöar och hav.

Bil- och flygresor ger utsläpp till luft i form av bl. a. koldioxid, kvävedioxider, kolväten och partiklar. Tågresor använder främst el. Trafiken orsakar även bullerproblem.

Körsättet är en viktig aspekt där varje medarbetare själv kan styra bränsleförbrukningen och därmed minska utsläppens negativa miljöpåverkan.

Miljö kvalitetsmål

Miljöpåverkan försvårar uppfyllelse av främst miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning samt i viss mån även Giftfri miljö. För redovisning av de nationella miljö kvalitetsmålen, se bilaga 6.

Nyckeltal

Nyckeltal som kan tänkas användas för uppföljning är enligt nedan:

Antal km/år med Länsstyrelsens tjänstebilar

Antal km/år med hyrbilar

Antal km/år med egna bilar i tjänsten

Antal km/år med bil i tjänsten (summa)

Antal km/år med tåg

Antal tågresor/år

Antal flygresor/år

Antal bokningstillfällen/år av tjänstecykel

Antal tjänsteresor per år med samåkning

Antal resor per år och person till och från arbetet med kollektiva färdstätt eller med cykel/promenad

Drivkrafter: interna och externa

Lagen om offentlig upphandling.

Skatte- och ersättningsregler för egen bil i tjänsten.

Resepolicy

Länsstyrelsen sponsrar med halva kostnaden för parkeringsavgiften för egna bilar.

De regionala miljö kvalitetsmålen.

Förväntningar

Från omgivningen men framför allt personalen finns tydliga förväntningar att Länsstyrelsen ska föregå med gott exempel i miljöarbetet. Samtidigt förväntas Länsstyrelsens personal i stor utsträckning verka ute på plats i länet, samt delta i olika konferenser, samarbetsträffar etc. ute i landet. Länsstyrelsen innehar ingen tjänstebil eller hyr bil med alternativt bränsle eller drivlina. Personalen har under 2003 erbjudits utbildning i sparsam bilkörning, Eco-driving, vilket har ökat intresset och engagemanget för resandets miljöpåverkan. Länsstyrelsens resepolicy skall uppdateras under 2004, vilket även kan öka de interna förväntningarna och intresset. Verktyg för ökad samåkning främst för resor till och från arbetet är under diskussion under våren 2004. Det finns även potential till att minska resandet genom att t.ex. öka andelen video- och telefonkonferenser.

I resenkäten gällande resor till och från arbetet fanns möjlighet att lämna förslag.

Flera av dessa innebär att Länsstyrelsen på olika sätt ska stimulera cykling, önskan om att möjligheten att resa med kollektivtrafik förenklas och liksom att samåkning underlättas, men även att möjligheten till distansarbete ökas.

Värdering

Vid värdering fick tjänsteresor och resor till och från arbetet fick vardera 6 poäng och de har därmed betydande påverkan. Varu- och servicetransporter och provtagning med båt och skoter fick vardera 3 poäng och har inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Lokalutnyttjande

Lokalerna i Läns huset hyrs av Norrporten. Den totala ytan inklusive förrådsutrymmen i källare är 6 037 m². Det motsvarar 61 % av husets yta. Utöver detta utgör husets ledningscentral en yta på 83.5m² och det övre och nedre skyddsrummet motsvarar totalt 2 300 m². Totalt har varje medarbetare på Länsstyrelsen i genomsnitt en yta på ungefär 30m², när antalet medarbetare är 200 stycken.

Lokalutnyttjandet innebär att det sker en förbrukning av värme, elektricitet och vatten.

	Per år	Per månad	Per m ²	Per medarbetare och år (200 st)
Uppvärmning (fjärrvärmeförbrukning)	345 mWh	29 mWh	57 kWh/m ²	144 kWh
Elektricitet (kontorsel)	205 mWh	17 mWh		1 mWh
(fastighetsel)	257 mWh	21 mWh		1 mWh
Total energiförbrukning	627 mWh	52 mWh	103 kWh/m ²	3 mWh
Vattenförbrukning	1 075 m ³	90 m ³	177 l/m ²	5,4 m ³ = 5400 liter

Uppvärmning

Länsstyrelsen förbrukade 565 mWh fjärrvärme under år 2003, vilket motsvarar 2800 kWh per medarbetare. Läns huset värms med hjälp av fjärrvärme från Sydkraft. Länsstyrelsen har inte ställt några miljökrav på Norrporten som fastighetsägare. Norrporten arbetar på eget initiativ efter miljömål som energieffektivisering och sanering av PCB.

Utöver Läns huset hyr Länsstyrelsen Residenset på Örebro Slott (landshövdingens bostad och representationsvåning) av Statens Fastighetsverk. Residenset har en yta på 1232 m² och även det är kopplat till fjärrvärmenätet. Uppvärmningen av Läns huset och Residens ingår i hyran och Länsstyrelsen har inga egna rutiner för att styra uppvärmningen av lokaler. Temperaturen kan regleras i varje enskilt arbetsrum.

Miljöpåverkan

Uppvärmning: Värmen i fjärrvärmenätet som försörjer i Örebro med omnejd härstammar från tillvaratagande av värme med hjälp av en värmepump från utgående vatten från Skebäcks avloppsreningsverk och från förbränning vid ett flertal värmeverk. På SAKAB eldas hushållssopor. I Örebro eldas pellets i en panna året runt och under september till april eldas det även fast bränsle (ungefär 70% sågspån från sågverk och 30% torv) i en annan panna. Verken i Hallsberg och Kumla är reservkraftverk och i dessa eldas olja. Det finns även oljepannor i Örebro som startas vintertid vid behov. Förbränning av olja innebär ett uttag av icke förnyelsebara naturresurser. Det ger utsläpp till luft i form av t.ex. svaveldioxid (SO₂),

kväveoxider (NO_x) och koldioxid (CO₂) som bl.a. bidrar till försurning av mark och vatten, ökad övergödning av sjöar och vattendrag, ökad halt av marknära ozon och en ökning av växthuseffekten.

Miljö kvalitetsmål

Framför allt målen Begränsad klimatpåverkan (nr 1) genom användning av fossila bränslen och God bebyggd miljö (nr 15) genom energieffektivisering. Även Frisk luft (nr 2) berörs. För redovisning av de nationella miljö kvalitetsmålen, se bilaga 6.

Nyckeltal

Förbrukning av fjärrvärme i mWh per år, per månad, per kvadratmeter och per medarbetare.

Drivkrafter

Energieffektivisering ingår i de nationella miljö kvalitetsmålen och regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljö aspekten 4 poäng, den är därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Vatten

Vårt dricksvatten kommer från Skråmsta vattenverk som tillverkar konstgjort grundvatten genom infiltration av vatten från Svartån. Förutom som dryck används vatten vid städning, diskning, dusch och toalettbesök. Detta innebär en vattenanvändning på 25 liter per dag och medarbetare på Länsstyrelsen. Använt vatten renas vid Skebäcks avloppsreningsverket.

Miljö påverkan

Brist på vatten, grundvattensänkning och torra är ett av de största globala miljö problemen. Vatten är det livsmedel som det är störst brist på, men i Sverige råder brist på vatten endast lokalt. Vi använder t o m rent vatten där det ej behövs, som vid t ex toalettspolning.

För att vatten ska bli godkänt som livsmedel tillsätts kemikalier för vattenrening vid vattenverken. Dessa kemikalier hamnar så småningom i avloppsreningsverket där vissa tillförs avloppsslammet och andra följer med vattenfasen ut i Svartån.

Så länge miljö farliga ämnen inte slängs i avloppet innebär vattenanvändningen således inte någon större miljö påverkan, med undantag för kväve och de kemikalier som används i reningsprocessen.

Miljö kvalitetsmål

Framför allt målen Ingen övergödning (nr 7) genom utsläpp av avloppsvatten och God bebyggd miljö (nr 15) genom vattenhushållning. Även Levande sjöar och vattendrag (nr 8) berörs. För redovisning av de nationella miljö kvalitetsmålen, Se bilaga 6.

Nyckeltal

Förbrukning av vatten i m³ per år, per månad och per medarbetare.

Drivkrafter:

Länsstyrelsen vattenanvändningen regleras inte i lag.
De nationella miljökvalitetsmålen och regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekten 3 poäng, den är därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Elanvändning

Länsstyrelsen har skrivit ett avtal för grön el som är märkt med ”Bra miljöval” med Öresundskraft AB. Bra Miljöval betyder att elen producerats genom vindkraft eller vattenkraft som är utbyggd innan år 1996 I elanvändningen ingår ventilation, lampor och lysrör, datorer, kopieringsmaskiner, skrivare, telefonväxlar, kaffemaskiner, köksutrustning mm. Länsstyrelsen förbrukade 205 mWh under år 2003, vilket motsvarar ungefär 1000 kWh per medarbetare.

Vi skiljer på kontorsel och fastighetsel. Kostnaden för fastighetsel ingår i hyran, vilket gör att det framför allt är kostanden för kontorsel som vi kan påverka.

Miljöpåverkan

Vattenkraft påverkar den naturliga miljön i och kring vattnet negativt bl. a. eftersom vattenmängden regleras med hjälp av dammsystem. Vindkraften har en negativ miljöpåverkan vid produktionen av verket medan själva elproduktionen är av mindre omfattning än för vattenkraft. Vind och vattenkraft har en positiv miljöpåverkan i jämförelse med användning av t.ex. fossila bränslen.

Elanvändningen har en indirekt påverkan på miljön beroende på vilken energikälla som används.

Miljö kvalitetsmål

Framför allt målen Levande sjöar och vattendrag (nr 8) genom vandringshinder och variationer i vattennivån i dammar och God bebyggd miljö (nr 15) genom energihushållning. För redovisning av de nationella miljökvalitetsmålen, se bilaga 6.

Nyckeltal

Förbrukning av el i mWh per år, per månad och per medarbetare.

Drivkrafter:

Ingen lagstiftning reglerar myndighetens elanvändning.
De nationella miljökvalitetsmålen och regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekten 3 poäng, den är därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Kylanläggning

Länshuset kyls och ventileras med en datorstyrd anläggning som finns i husets källare. Kylarvätskan består av ammoniak och ingår i köldmediegruppen R717. Fyllnadsmängden är 50 kg. Rummet med Länsstyrelsens data- och televäxlar kyls

med hjälp av köldmediet R407C som bl.a. innehåller fluoratomer. Maskinen servas två gånger om året. Fyllnadsmängden är 0,6 kg.

Miljöpåverkan

Om fluoratomerna i köldmediet frigörs kan de bryta ner ozon och därmed bidra till uttunning av ozonskiktet. Köldmedium innehållande ammoniak har inte en sådan påverkan. Ammoniak har däremot en försurande egenskap när utsläpp till luften sker.

Miljö kvalitetsmål

Framför allt målen Ingen övergödning (nr 7) och Bara naturlig försurning (nr 3) genom användning av ammoniak samt Skyddande ozonskikt (nr 5) genom användning av köldmedium innehållande fluoroatomer. För redovisning av de nationella miljö kvalitetsmålen, se bilaga 6.

Nyckeltal

Total mängd köldmedium och påfylld mängd under året.

Drivkrafter:

Förordning om ämnen som bryter ner ozonskiktet (SFS 2002:187).

Förordning om HFC (1995:555).

Föreskrifter om kyl- och värmepumpanläggningar innehållande CFC, HCFC och HFC (Köldmediekungörelsen) SNFS 1992:16

De nationella miljö kvalitetsmålen och regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekten 3 poäng, den är därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 4.

Avfallshantering

Den dagliga sorteringen av avfall görs av alla medarbetare i hela huset. Det finns mindre kärl utspridda på varje våningsplan och i Café Ljusnaren för att täcka in de olika fraktionerna. Sorteringen i Café Ljusnaren fungerar inte tillfredställande för närvarande. Det finns en pappersinsamlings i varje kontorsrum och vid skrivare/kopieringsapparat. Lokalvårdarna för det sorterade avfallet till källsorteringsrummet på gården som våran fastighetsskötare Norrporten är ansvarig för. Det är ett system som fungerar och som göra att många fraktioner kan särskiljas.

Fraktionerna som sorteras är kontorspapper, pappersförpackningar, wellpapp, hård och mjuka plastförpackningar, cellplast, färgat och ofärgat glas, metall, trä, komposterbart avfall, elektronik, batterier, lysrör/glödampor, farligt avfall och restavfall. Källsorteringsrummet används av flera av de verksamheter som hyr hos Norrporten. Det gör att den mängden avfall som Länsstyrelsens bidrar med inte registreras specifikt och därmed kan inga siffror över sorterat avfall från Länsstyrelsen redovisas.

Grovsoppar i form av kasserade möbler säljs eller hämtas av servicecentralen. Uttjänta kopieringsmaskiner, skrivare mm återtas av leasingföretaget. Trasiga telefoner sorteras som elektronikskrot i källsorteringsrummet.

Miljöpåverkan

Avfall innehåller ofta ämnen som kan vara skadliga för natur och djur. Därför varierar avfallens miljöpåverkan beroende på hur det omhändertas och vad som görs med det. Det kan t.ex. ske läckage av skadliga ämnen till mark, vatten och luft från deponi och förbränningsanläggning.

EU:s avfallshierarki beskriver hur avfall bör tas omhand för att miljöpåverkan ska bli så liten som möjligt. Den säger att själva uppkomsten av avfallet bör minimeras. Därefter bör avfall så långt det är möjligt och miljömässigt motiverat tas omhand enligt turordningen:

- Återanvändning
- Materialåtervinning
- Förbränning, kompostering, rötning
- Deponering

Genom att sortera avfallet i fraktioner blir det mer lätthanterligt att omhänderta avfallet enligt ovanstående turordning.

Farligt avfall måste omhändertas på ett säkert sätt för att förhindra att farliga ämnen sprids okontrollerat i naturen.

Miljökvalitetsmål

Framför allt målen Giftfri miljö (nr 4) och God bebyggd miljö (nr 15). För redovisning av de nationella miljökvalitetsmålen, se bilaga 6.

Nyckeltal

Svårt att mäta genom att källsorteringsrummet är gemensamt med andra verksamheter.

Drivkrafter:

Kommunala föreskrifter för avfallshantering

Förordning om batterier (SFS 1997: 645, MB kap. 14)

Renhållningsförordningen (SFS 1998:902, MB 15 kap.)

Förordning om producentansvar för returpapper (SFS 1994:1205, MB 15 kap.)

Förordning om producentansvar för förpackningar (SFS 1997:185, MB 15 kap.)

Förordning om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter (SFS 2001:208, MB 15 kap.)

De nationella miljökvalitetsmålen, samt regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekten 4 poäng, den är därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Kontorsmaterial

Papper och trycksaker

Länsstyrelsens förbrukning av papper utgörs framför allt av användning av skrivare, kopiatorer och faxar. Pappret köps från Xerox och är alltid miljömärkt med Svanen. IT och Ekonomi ansvarar för beställningar som sker ca 2 gånger per år. Under år

2003 köptes 960.000 A4 ark. Varje medarbetare förbrukade därmed i genomsnitt 4800 stycken A4 papper per år.

	Beställda	Medarebetare/år	Medarebetare
A4 vita	960.000	4.800	22 st/arbetsdag
A3 vita	22.500	112	1 st varannan arbetsdag
A4 färg	27.250	136	1 st varannan arbetsdag

Kopieringsmaskinerna i huset registrerar antalet tryck. Det betyder att när man skriver ut dubbelsidigt så registreras två tryck. Länsstyrelsen kopierade 1,2 miljoner tryck i svartvitt och under år 2003. Varje medarbetare gjorde genomsnitt 30 kopior per arbetsdag.

	Antal tyck	Medarebetare/år	Medarebetare/arbetsdag
Svartvita tryck	1.2 miljoner	5.950	27
Färg tryck	126.000	630	3

Rapporter och enklare broschyrer i mindre upplagor kopieras upp i huset. När det gäller större upplagor av broschyrer samt mindre jobb där papperskvalité och tryckkvalité är en viktig aspekt skickas det för tryckning på tryckeri. Årsredovisningen har tidigare tryckts upp externt i en upplaga på 300-500 exemplar. För år 2003 kopierades den i 60 exemplar inom huset.

Annat kontorsmaterial

Pennor av olika slag, klister/lim, plastfickor/plastmappar, pärmar, block, Post-IT block m.m går under beteckningen annat kontorsmaterial. Det köps genom statligt ramavtal från Swanströms som är miljöcertifierade enligt ISO 14001.

Artikel	Totalt antal 2003	Antal/anställd 2003
Plastfickor + OH-fickor	2.880	14
OH-film	2.350	12
Pärmar	760	4
Bläck- och färgpennor	3.996	7
Refill till pennor	120	0,6
Kuvert	80.000	400
Block	921	5
Batterier	192	1

Kopiatorer, skrivare, faxar och telefoner

I huset finns det 11 kopiatorer och/eller skrivare. Tre av dem har färgfunktion, resten är svartvita. Det finns leasingavtal för samtliga maskinerna, vilket bl. a innebär att leasingföretagen tar hand om apparaterna då de är uttjänta. Tomma tonerkassetter skickas tillbaka till företaget som levererar dem. Det finns 14 faxar och 198 bärbara telefoner och 56 mobiltelefoner.

Datorer

Länsstyrelsen innehar 210 stationära datorer och 15 bärbara. Vid inköp av nya datorer ska den göras enligt det ramavtal som Statskontorets har tagit fram och i vilket det har ställts miljökrav. Gamla datorer säljs till anställda eller lämnas för återvinning.

Möbler

Inköp av möbler sker enligt statligt ramavtal från Kinnarps som är miljöcertifierade enligt ISO 14001.

Miljöpåverkan

Papper och trycksaker

Betydande miljöpåverkan uppstår vid produktion av papper. Åtgången av skog och energi är stor. Fabrikerna släpper ut försurande svavel och kväveföroreningar till luft och organiska klorföreningar vatten. Stora mängder organsikt material från tillverkningen hamnar på bottarna utanför fabrikerna. När materialet bryts ner åtgår stora mängder syre och syrebrist skapar döda bottnar. Tryckfärg och processfärg kan innehålla miljöfarliga kemikalier i form av konserveringsmedel och tungmetaller.

Annat kontorsmaterial

Vid tillverkningen av kontorsmaterial sker utsläpp av miljöskadliga ämnen till luft och vatten. Processerna är ofta energikrävande likaså transporterna av materialet. Transporterna bidrar till utsläpp till luft.

Datorer, kopiatorer, skrivare, faxar och telefoner

Tillverkning av datorer, kopiatorer, skrivare och faxar är energikrävande och det åtgår ett stort antal kemiska produkter. Maskinerna förbrukar energi när de används. De påverkar även miljön när de är uttjänta och kräver omhändertagande. Idag återvinns elektronikskrot.

De bärbara telefonerna innehåller laddningsbara nickel/kadmium-batterier. Tungmetaller som kadmium ger skador på växter och djur. Eftersom tungmetaller ackumuleras i näringskedjorna innebär ökade halter också en risk för människor.

Det finns också en *indirekt påverkan* av kontorsmaterial som är kopplad till varje medarbetares inställning till digital information. Ett val kan alltid göras mellan att spara informationen digitalt eller skriva ut den på papper. Det här leder även till den miljöpåverkan pappersförbrukningen har.

Miljö kvalitetsmål

Målen Frisk luft (nr 2) och Levande skogar (nr 12) berörs av papper och trycksaker. Annat kontorsmaterial berör målen Frisk luft (nr 2) och Begränsad klimatpåverkan (nr 1). Datorer, kopiatorer, skrivare, faxar, telefoner berör God bebyggd miljö (nr 15) och Giftfri miljö (nr 4). För redovisning av de nationella miljö kvalitetsmålen, se bilaga 6.

Nyckeltal

Förbrukning av kontorsmaterial enligt tabell 4.

Förbrukning av antal papper per år samt per person och år.

Antal kopierade kopior.

Drivkrafter:

Lag om offentlig upphandling (SFS 1992:1528)

Ramavtal för datorer, kontorsmaterial m.m.

Miljöbalken, särskilt produktvalsprincipen (SFS 1998:808)

De nationella miljökvantitetsmålen och regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekterna 4 poäng, de är därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Inköp och upphandling

Kammarkollegiet är ansvarig för att träffa s.k. ramavtal, vilka omfattar praktiskt taget alla varor och tjänster. Avsikten med dessa är främst att alla myndigheter ska kunna göra lika fördelaktiga inköp, oberoende av inköpens omfattning. Idag har Länsstyrelsen 18 ramavtal från andra myndigheter inom områden som t.ex. tryckeritjänster, datorer, kopieringsmaskiner, kontorsmöbler och företagshälsovård. Förutom dessa upphandlingar gör Länsstyrelsen ungefär 8-10 upphandlingar per år. EKV-verktyget är ett hjälpmedel som kan användas som stöd för att ställa miljökrav vid upphandlingar, se www.eku.nu. Under 2003 ställdes miljökrav vid 40% av upphandlingarna.

Enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU, 12 §) är miljöpåverkan ett av kriterierna vid en upphandling. Enligt Länsstyrelsens inköspolicy ska miljökrav ställas vid upphandling. Förslag på miljökrav finns i en bilaga till policyn.

Miljöpåverkan

De varor och tjänster som Länsstyrelsen köper in påverkar miljön på ett eller annat sätt. Energi och vanligtvis kemikalier används vid tillverkning av en vara, när den används och när den omhändertas för destruktion. Det gör att främmande och giftiga ämnen sprids i vår omgivning under hela varans livstid. En annan miljöstörande faktor är transporter av varor. Hur mycket föroreningar transporter bidrar med beror på hur långt och på vilket sätt varorna transporteras. Ett sätt att minska den negativa påverkan en vara eller tjänst har på miljön är genom att ställa miljökrav vid upphandling.

Exempel på varor som har en relativt stor miljöpåverkan är kontorsmaskiner och textilier. De kan t.ex. innehålla bromerade flamskyddsmedel för att försvåra antändning eller minska spridningsmöjligheterna vid brand. Dessa ämnen kan ha skadlig inverkan på ozonskiktet. Ett annat exempel är att det bildas marknära ozon vid kopiering och utskrifter på kopiatorer och skrivare.

Miljökvantitetsmål

Viktigt styrmedel med koppling till alla mål men framförallt Frisk luft (nr. 2), Bara naturlig försurning (nr. 3), Giftfri miljö (nr. 4) och Begränsad klimatpåverkan (nr. 1).

Nyckeltal

Antal upphandlingar per år där det ställs generella och specifika miljökrav.

Drivkrafter

- Inköspolicy
- Lag om offentlig upphandling (LOU) (1992:1528).
- Förordning om statlig inköpssamordning (SFS 1998:796).
- Miljöstyrningsrådet som utvecklar EKU-verktyget skall vara pådrivande i den offentliga upphandlingen. På www.eku.nu finns förslag på miljökrav för olika varor och tjänster.
- Produktvalsprincipen i Miljöbalken (SFS:1998:808), vilken innebär att kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön skall undvikas, om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.
- De nationella miljökvalitetsmålen, samt regionalisering av dessa.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekterna 5 poäng och har därmed en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Lokalvård och kemikaliehantering

Lokalvården sker med extern städfirma. Deras kemikalieanvändning har inte tagits med i denna miljöutredning. Fastigheten sköts av extern fastighetsskötare och deras kemikalieanvändning har inte heller tagits med i denna miljöutredning.

Kemikalieanvändningen för den interna servicen i Läns huset bedöms vara ringa och tas därför inte med i utredningen. Vår miljöpåverkan kan påverkas genom upphandling av t.ex. städtjänsten och i samtal med fastighetsskötarna och fastighetsägarna. Vid den senaste upphandlingen av städtjänst ställde vi miljökrav.

Det finns ett mindre laboratorium i Läns huset. Det används främst i samband med provtagning för miljöövervakningen i länet. Kemikalieförteckning över de kemiska produkter som används och lagras finns upptecknad, se bilaga 5. Årsförbrukningen av kemiska produkter är i de flesta fall mycket ringa och uppgick 2003 till någon tiondel till något gram eller några milliliter. Det gäller bl.a. vissa indikatorer, saltsyra, natriumhydroxid och natriumkarbonat. De kemiska produkter som det används mer av är denaturerad sprit, 12 l/år, och T-röd, 10 l/år.

Miljöpåverkan

Användning av kemiska produkter har alltid en miljöpåverkan. Länsstyrelsens användning är dock mycket ringa och miljöpåverkan bedöms vara mycket liten. Viss mängd används dock inom städ.

Miljö kvalitetsmål

Främst påverkas Giftfri miljö. För redovisning av de nationella miljö kvalitetsmålen. Se bilaga 6.

Nyckeltal

Inga nyckeltal är aktuella. Kan styras upp via miljökrav vid upphandling av städtjänster etc.

Drivkrafter

Interna

- Inköspolicy
- Personalens förväntningar på användning av miljövänliga städkemikalier bedöms vara relativt stor.

Externa

- Kemikalieinspektionens samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska produkter och arbetsmiljö.
- Lag om offentlig upphandling (LOU) (1992:1528).
- Förordning om statlig inköpssamordning (SFS 1998:796).
- Produktvalsprincipen i Miljöbalken (SFS:1998:808), vilken innebär att kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön skall undvikas, om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.
- De nationella miljökvalitetsmålen, samt regionalisering av dem.
- Delegationen för ekologiskt hållbar upphandling (EKU-delegationen) har tillsatts av regeringen och skall vara pådrivande i den offentliga upphandlingen. På www.eku.nu finns förslag på miljökrav för olika varor och tjänster.

Värdering

Vid värdering fick miljöaspekter 3 poäng och har därmed inte en betydande påverkan. Se bilaga 6.

Bilaga 1 – Reseenkät

INVENTERING AV RESOR

TILL OCH FRÅN ARBETET



Nu håller vi på att uppdatera Länsstyrelsens miljöutredning och hoppas att du skulle vilja hjälpa oss genom att fylla i den här enkäten som undersöker hur vi som arbetar på Länsstyrelsen tar oss till och från arbetet.

Det här gör vi för att få en helhetsbild över vår verksamhets miljöpåverkan, där uppgifter om resor till och från arbetet är en viktig del. Till exempel visar miljöutredningen vid Länsstyrelsen i Västmanland att miljöpåverkan från resor till och från arbetet är av samma storleksordning som från tjänsteresor med bil.

Om alla besvarar enkäten kan vi få ett resultat som är intressant för oss som individer, och det kan också leda till åtgärder för att stimulera miljövänligare transporter till och från arbetet.

Senast den 20 februari vill vi ha ditt svar.

Tack för hjälpen!

/Miljösamordnarna Jenny & Maria

Enhet

man

kvinna

Året beräknas på 220 arbetsdagar



Bil

km/år



Motorcykel/
EU-moppe

km/år



Buss

km/år



Tåg

km/år



Cykel

km/år



Gång

km/år

Annat:

km/år

Avstånd till arbetet i kilometer

Tur o retur

åker ensam

samåker med

personer

Jag brukar inte åka tåg eller buss för att

- det ingår inte i mina vanor (rutiner/livsstil)
- det är obekvämt
- det är för dyrt
- det tar för lång tid
- det finns inga rimliga förbindelser från/till mitt hemområde
- det främjar inte min hälsa
- annan orsak, nämligen

Jag brukar inte cykla för att

- det ingår inte i mina vanor (rutiner/livsstil)
- det är obekvämt
- det finns inga bra duschmöjligheter på jobbet
- det tar för lång tid
- det främjar inte min hälsa
- annan orsak, nämligen

Jag brukar inte gå för att

- det ingår inte i mina vanor (rutiner/livsstil)
- det är obekvämt
- det tar för lång tid
- annan orsak, nämligen

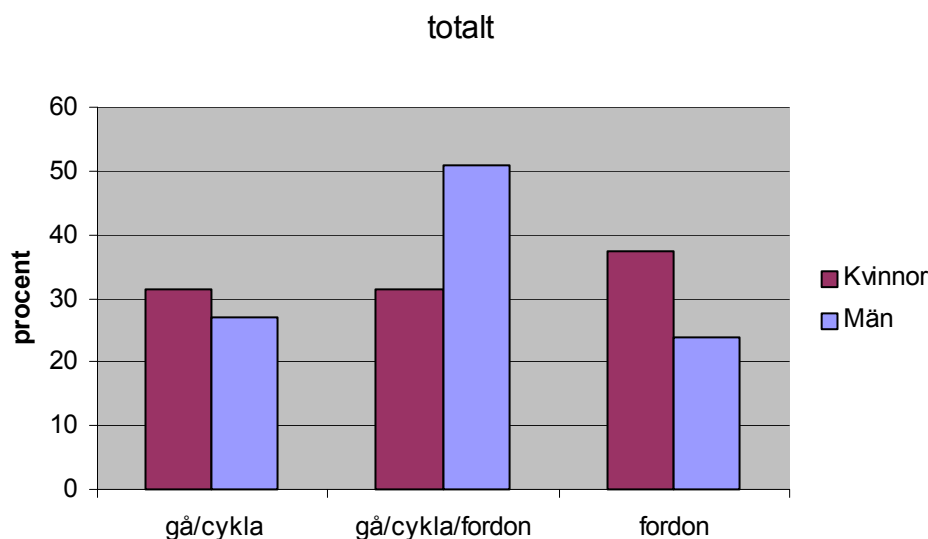
Jag brukar inte åka bil för att

- det ingår inte i mina vanor (rutiner/livsstil)
- det är för dyrt
- det tar för lång tid
- det främjar inte min hälsa
- det är inte bra för miljön
- annan orsak, nämligen

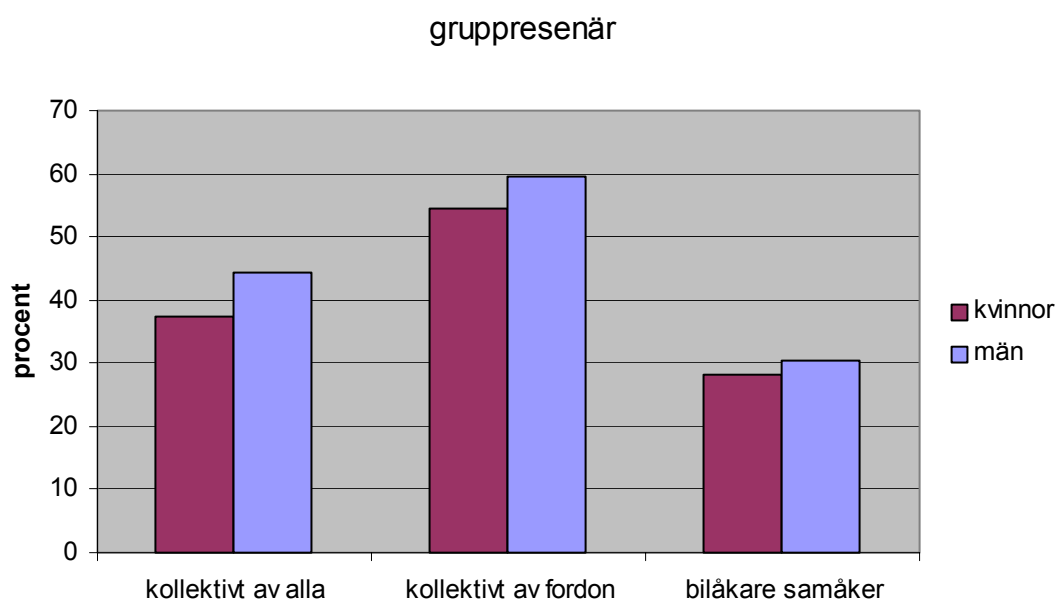
Plats för kommentarer och förslag

Bilaga 2 - Resultat från reseenkät

Under februari månad 2004 genomfördes en enkätundersökning på Länsstyrelsens intranät över resvanorna till och från arbetet bland Länsstyrelsens personal (se bilaga 1). Av cirka 200 anställda svarade 146 personer (ca 75%) på enkäten (83 kvinnor och 63 män). 31% (26 st) av kvinnorna och 27% (17 st) av männen svarade att de enbart använde sig av muskelkraft för att ta sig till arbetet. 31% (26 st) av kvinnorna och 51% (32 st) av männen blandade muskel- och motorkraft. 37% respektive 24% (31 kvinnor och 15 män) använde sig av enbart motorkraft för att ta sig till arbetet.



Bland gå/cykla ryms även rollerblades och med fordon menas här motorfordon, både kollektivtrafik som buss, färja och tåg, samt bil. Värt att notera är att 45% av kvinnorna har mer än 1 mil till arbetet, medan motsvarande siffra för män är 37%.



Totalt nyttjar ungefär 40% av länsstyrelsens anställda kollektivtrafik åtminstone någon gång för att transportera sig till arbetet. Av dem som någon gång eller alltid använder sig av motorkraft för att ta

sig till och från arbetet använder sig drygt hälften av kollektivtrafiken åtminstone ibland. Bland dem som väljer att ta bilen till arbetet är det ungefär hälften som samåker. Diagrammet säger däremot ingenting om frekvens eller hur man nyttjar samåkning/kollektivtrafik i förhållande till avstånd mellan arbetet och bostaden.

0-3km - vad som påverkar val av transportmedel:

kvinnor: När det är vinter och halt väljer en del att ta bilen eller bussen. En anledning att ta bilen är också att man har ärenden att uträtta på vägen hem. Ingen har angett regn som en anledning att ta bil istället för att gå eller cykla.

män: Skador och sjukdom samt att man inte äger någon cykel har uppgetts som enda orsaker till att man tar bilen eller bussen till jobbet.

3-5km - vad som påverkar val av transportmedel:

kvinnor: Man går eller cyklar. Någon har tagit bussen några enstaka gånger.

män: Sjukdom samt klimatet är faktorer som gör att man väljer bil istället. Några åker bil för att någon anhörig ändå kör eller att man behöver bilen för ärenden efter arbetets slut. Flera undviker att åka kollektivt för att man inte vill passa busstider, medan andra tycker att det är dyrt. Man går inte till arbetet då det tar för lång tid.

5-10km - vad som påverkar val av transportmedel:

kvinnor: Man väljer i större utsträckning bil under vintern. En anledning till att man väljer att samåka är att en anhörig ändå tar bilen och man ska åt samma håll. Det tar för lång tid att gå på morgonen, men några går hem. Många undviker att åka kollektivt då man inte vill vänta på bussen och man tycker det är dyrt. Någon enstaka tar bilen för att andra alternativ är obekväma.

män: Man åker bil eftersom en anhörig ändå tar bilen. Andra anledningar är bekvämlighet och att man uträttar ärenden efter arbetet. Bussen vill man inte vänta på och det är för långt att gå.

10 km och längre – vad som påverkar val av transportmedel:

kvinnor: De som kör långa sträckor gör det p.g.a. att en anhörig ska samma sträcka ungefär samtidigt, men även den tid det tar extra med byten i kollektivtrafiken spelar roll för val av färdmedel. De som går eller cyklar gör det för att ta sig till tåg eller buss. Aktiviteter efter arbetets slut gör också att man föredrar bilen. De som använder sig av kollektivtrafiken har förbindelser som passar och tycker att det är praktiskt och bekvämt att inte köra själv.

män: De som går eller cyklar gör det till och från buss/tåg. Man samåker i stor utsträckning med anhöriga. Ärenden efter arbetet gör att man tar bilen, olika arbetstider gör att man åker kollektivt.

Bilaga 3 – Mall för värdering av miljöaspekter

Vid värderingen poängsätter man miljöaspekten (aktiviteten). Enligt den modell som vi använder ges lägst 4 poäng och högst 12. Tanken är att vi i första hand ska sätta mål och ta fram aktivitetsplan/handlingsplan för de miljöaspekter som får högst poängtal. Använd matriserna nedan och avgör vilka formuleringar som stämmer bäst överens med de miljöaspekter som ni tagit fram för enhetens indirekta påverkan. Använd er av det ni kommit fram till i ”utredningsmallen för indirekt påverkan”. Gör värderingen och sätt 1-3 poäng för:

- Miljökriterier
- Omfattning/kvantiteter
- Interna drivkrafter
- Externa drivkrafter

Miljökriterier bedöms enligt nedanstående tabell

Miljökriterier	Bedömning
De 15 nationella miljökvalitetsmålen	Hur många av målen påverkas av miljöaspekten? Hur betydande är miljöaspekten i relation till berörda miljökvalitetsmål?
Förbrukning av lagerresurser	Innebär miljöaspekten ökad eller minskad förbrukning av lagerresurser, t.ex. metaller och fossila bränslen?
Sannolikhet för olyckstillbud med miljöskada	Stor, måttlig eller liten.

Fyll i resultatet i miljöaspektlistan som finns nederst i detta dokument. Markera med N och/eller P i miljöaspektlistan om miljöpåverkan är negativ eller positiv. Skriv kommentarer till varför ni gör den värderingen ni gör.

Miljöpåverkan

Bedömningsgrund	3 poäng	2 poäng	1 poäng
Miljökriterier	Miljöaspekten inverkar på ett betydande antal kriterier eller är betydande i relation till berörda kriterier.	Miljöaspekten inverkar på ett mindre antal kriterier.	Miljöaspekten inverkar på ett fåtal kriterier.
Omfattning /Kvantiteter	Betydande eller otillräckligt utredda.	Måttliga kvantiteter.	Små kvantiteter

Interna drivkrafter

Kriterier	3 poäng	2 poäng	1 poäng
a) Opinioner/synpunkter från personal	a) Miljöaspekten berör flera nationella och/eller regionala miljö kvalitetsmål/ är kraftigt kritiserad av medarbetare eller stora förväntningar finns om förbättringar.	a) Miljöaspekten berör nationella och/eller regionala miljö kvalitetsmål / är i begränsad omfattning utsatt för kritik eller begränsade förväntningar finns.	a) Miljöaspekten berör ej nationella och/eller regionala miljö kvalitetsmål / utsätts inte för kritik.
b) Tekniska/ ekonomiska / organisatoriska kriterier	b) Förbättringsåtgärder är okomplicerade / åtgärd kan medföra stora besparingar.	b) Förbättringsåtgärder är svår genomförbara.	b) Förhållandena är optimerade / åtgärder är förenade med höga kostnader.

Externa drivkrafter

Kriterier	3 poäng	2 poäng	1 poäng
a) Lagstiftning		a) Lagändring eller andra krav är under utarbetande.	a) Uppfyller relevanta lagar och andra krav / lagstiftning utgör hinder för miljöhänsyn.
b) Opinioner/synpunkter från externa aktörer	b) Regleringsbr ev eller regeringsuppdrag kräver åtgärder	b) Andra myndigheter / organisationer / forskare / allmänhet varnar eller förväntar sig åtgärder.	b) Miljöaspekten utsätts inte för kritik / externa aktörer motverkar miljöhänsyn.
c) Politiskt fastställda miljömål		c) Miljöaspekten berör nationella och/eller regionala miljö kvalitetsmål	

Bilaga 4 – Värdering av indirekt miljöpåverkan

Miljöaspekter där poängsumman av ”miljökriterier” och ”omfattning/kvantiteter” blir 5-6 är **betydande miljöaspekter**. Markera dessa med fet stil i kolumnerna till höger.

Prioriteringsklasser

1. Miljöaspekter för vilka det sätts mål och upprättas aktivitetsplan/handlingsplan (11-12 poäng)
2. Betydande miljöaspekter i vänteläge, upp till 10 poäng,
3. Övriga miljöaspekter i vänteläge

Positiv eller negativ miljöpåverkan markeras med **N** respektive **P** i kolumnen för miljökriterier.

Miljöaspekt/ verksamhet	Precisering av miljöaspekt	Kommentarer och kvantifiering	Värdering 1-3 poäng					Summa	Prioriteringsklass
			Miljökriterier	Omfattning/ kvantiteter	Summa	Interna drivkrafter	Externa drivkrafter		
Förvaltningsenheten									
Bidrag till åtgärder mot radon, 414	Bidraget ska förbättra boendemiljön så att människors hälsa inte skadas. Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö påverkas (15).	År 2003 beviljades 46 st bidrag. Uppskattningsvis kommer siffrorna vara liknande under 2004, möjligtvis en liten minskning.	2 P	2	4	2	3	9	2

Beslut om körkortstillstånd, 251	<p>Besluten bidrar till utsläpp av avgaser och partiklar från fordonstrafik.</p> <p>Miljökvalitetsmålen, Begränsad klimatpåverkan (1), Frisk luft (2), Bara naturlig försurning (3), Ingen övergödning (7) och i viss mån Giftfri miljö (4) och God bebyggd miljö (15).</p>	Antalet beviljade körkortstillstånd uppgick 2003 till 6491 st. Finns inga indikationer om att det kommer att ske någon större ökning/minskning under år 2004.	3 N	3	6	2	1	9	2
Beslut om tillstånd för transport av farligt avfall och avfall som inte är farligt, 5620	Begränsad klimatpåverkan (1), Frisk luft (2), Bara naturlig försurning (3), Ingen övergödning (7) och i viss mån Giftfri miljö (4) och God bebyggd miljö (15).	Svårt att bedöma hur många tillstånd som kommer att beviljas under 2005, ca 100-200	3 N	2	5	2	1	7	2

Lantbruk									
Information i samband med EU-stöd	Genom information om EU:s miljöstöd bidrar Länsstyrelsen till en högre anslutning till dessa stöd vilket påverkar miljön positivt. Ett rikt odlingslandskap, giftfri miljö, ingen övergödning och myllrande våtmarker.	En stor del av jordbruksarealen påverkas. Alla handläggare på Lantbruk är involverade.	3 P	3	6	2	2	10	2
Investeringsstöd	Stöd till investeringar som bidrar till t.ex. bättre stallgödselutnyttjande eller minskad risk vid bekämpningsmedelshantering. Ingen övergödning, ett rikt odlingslandskap, myllrande våtmarker, giftfri miljö	< 30 lantbrukare/år. 3 handläggare på Länsstyrelsen är involverade.	1 P	1	2	2	2	6	3
KLUM	Få brukarna att bedriva ett miljövänligt jordbruk	Svårbedömt, troligen	3 P	3	6	3	2	11	1

(Kompetensutveckling för lantbrukare inom miljöområdet) + K2 (Ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden)	och därmed t.ex. minskad användning av handelsgödsel och bekämpningsmedel. Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Grundvatten av god kvalitet, myllrande våtmarker.	cirka hälften av lantbrukarna. 2-3 handläggare på Länsstyrelsen är involverade.								
Behörighetsutbildning för att få använda kemiska bekämpningsmedel	Utbildningen syftar till att minska riskerna vid användning av kemiska bekämpningsmedel, både riskerna för hälsa och miljö. Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet	Minskar risken för att miljöpåverkande ämnen hamnar i sjöar och vattendrag. 4 medarbetare på Länsstyrelsen.	1 P	3	4	2	2	8	2	
Restaureringsstöd	Bevilja av projektstöd, vilket påverkar natur- och kulturmiljöer i positiv riktning genom att andelen betad och hävdad mark ökar. Informationen om restaureringsstöd bidrar också positivt till natur- och kulturmiljöers återskapande och tillvaratagande. Ett rikt odlingslandskap.	30-40 ha/år 2 handläggare på Länsstyrelsen är involverade.	1 P	3	4	2	2	8	2	
Bidrag för anläggning av våtmarker	Genom att bevilja bidrag för anläggning av våtmarker påverkas naturmiljön i positiv riktning Näringsläckaget minskar. Myllrande våtmarker, ett rikt odlingslandskap, ingen övergödning.	Från och med 1996 till år 2003 har 85 ha våtmarker anlagts. 2 handläggare på Länsstyrelsen är involverade.	1 P	3	4	2	2	8	2	

Miljöskydd									
Prövning miljöfarlig verksamhet, 551	Prövning av ny verksamhet och utökning ökar utsläpp. Omprövning kan ge större miljöhänsyn genom minskade utsläpp. Alla 13 regionala miljö kvalitetsmål.	220 tillståndspliktiga verksamheter. 390 arbetsdagar.	3 P/N	3	6	2	2	10	2
Tillsyn miljöfarlig verksamhet, 555	Kan ge stor positiv påverkan på miljön. Alla 13 regionala miljö kvalitetsmål.	Kan ha stor påverkan. 570 arbetsdagar.	3 P	3	6	3	2	11	1
Prövning och tillsyn täktverksamheter, 541+543+ 545+546	Uttag av lagerresurser, ont om naturgrus. Tillsyn kan ge minskad miljöpåverkan.	Stora ingrepp i naturen. Mycket transporter. Ca 100 verksamheter. 190 arbetsdagar.	3 N/P	3	6	2	2	10	2
Prövning och tillsyn vattenverksamheter, 531+513+535	N: Påverkar vattendragen negativt genom vattenkraftverk, vandringshinder. P: Återskapar vattendrag. Minskade uttag av bränslen. Få miljö kvalitetsmål påverkas.	Många objekt. Få påverkas av buller mm. 310 arbetsdagar.	3 N/P	2	5	3	2	10	2
Tillsynsvägledning, 503	Vidarebefordra kunskap till kommuner som i sin tur kan ge minskad miljöbelastning.	Påverkar många områden o människor i måttlig mängd. 135 arbetsdagar.	3 P	2	5	2	2	9	2

Förorenade områden, 577	Åtgärder för att eliminera eller minska nuvarande eller framtida påverkan av hälso- och miljöfarliga ämnen. 3-5 miljö kvalitetsmål påverkas.	Många områden, stora och små. Inventering pågår. 710 arbetsdagar.	3 P (N)	3	6	2	3	11	1
Miljömålsarbetet, 501	Bättre kunskap om miljön och ett systematiskt miljöarbete genom samverkan i länet. Alla 13 regionala miljö kvalitetsmål.	Hela länet. 320 arbetsdagar + 50 uppföljning.	3 P	3	6	3	3	12	1
Miljöövervakning / Miljömålsuppföljning, 502	Uppföljning av konsekvenser av utsläpp och underlag för relevanta åtgärder. Påverkar alla 13 regionala miljö kvalitetsmål.	Hela länet. 290 arbetsdagar.	3 P (N)	2	5	2	2	10	2
Kalkning, 58	Motverka försurning av sjöar och vattendrag. Påverkar 3 miljö kvalitetsmål.	Påverkar många sjöar i länet. 190 arbetsdagar.	3 P/N	3	6	2	2	10	2

Natur, Kultur, Plan och Fiske									
Natur: Skydd av områden och arter, 51	Länsstyrelsen bildar naturreservat för att skydda värdefull natur och hotade arter. Vi arbetar även med åtgärdsprogram för speciellt hotade arter. Nationella miljö kvalitetsmål som berörs: Levande sjöar och vattendrag (8), Levande skogar (12), Ett rikt odlingslandskap (13).Förslag på ett 16:e ”Biologisk mångfald”.	Det är ca 7 personer som specifikt arbetar med skydd av områden och arter.	3 N/P	3	6	1	3	10	2

Natur: Prövning och tillsyn för skydd av naturen, 52	Ger tillstånd och dispenser till vissa verksamheter. I vissa fall krävs endast samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken. Tillsynsinsatser förekommer inom vissa områden. Händelsestyrd tillsyn förekommer också i form av anmälningar om brott. Alla regionala miljö kvalitetsmål berörs eller kan komma att beröras.	Normal bemanning är ca 2 handläggartjänster.	3 P/N	3	6	3	3	12	1
Kultur: Prövning och tillstånd	Miljöaspekten avser att hindra verksamhetsutövare att förstöra kulturhistorisk värdefulla objekt, oberoende om det är en byggnad eller en lämning. Nationella miljö kvalitetsmål som berörs: Levande skogar (12), Ett rikt odlingslandskap (13) och God bebyggd miljö (15), Levande sjöar och vattendrag m.fl.	Ca 400 ärenden per år	1 P	2	3	2	2	7	3
Plan: Allmänt och övergripande inom hållbar samhällsplanering och boende, 400	Tillsyn över plan- och byggnadsväsendet i länet och samverkan med kommunerna i deras planläggning. Nationella miljö kvalitetsmål som berörs: främst God bebyggd miljö men indirekt indirekt även de övriga	2 personer arbetar med dessa frågor samt tillfälligt även en praktikant.	3 N/P	2	5	2	2	9	3
Fiske: Yrkesfisket	Länsstyrelsen är angelägen att kunna bibehålla en aktiv yrkesfiskeriering i länet. Inom länet finns 17 licensierade yrkesfiskeskare. Nationella miljö kvalitetsmål som berörs: Levande sjöar och vattendrag (8).		2 N/P	2	5	1	2	7	3

Regional Utveckling									
Regionalpolitiska företagsstöd	All verksamhet som får stöd påverkar miljön, antingen positivt eller negativt beroende på vilken investering stödet bidrar till i det enskilda fallet. Oftast görs ersättningsinvesteringar med energieffektivare maskiner.	Cirka 200 ärenden per år, omfattar cirka 25 miljoner kr.	2 N/P	3	5	2	3	10	2
EU:s Strukturfonder	All verksamhet som startas genom projekten kan antas påverka miljön på olika sätt, både positivt och negativt. Det går inte att generalisera vilken indirekt miljöpåverkan olika projekt medför, eftersom insatserna spänner över många olika verksamheter.	Pågående projekt inom Strukturfonderna är 179 st., varav 41 st. omfattar Örebro län. Strukturfonderna omfattar tillsammans cirka 556 miljoner kr. Under 2003 beviljades 70 projekt stöd.	1 N/P	1	2	1	3	6	3
Regionala projektmedel	All verksamhet som startas genom projekten kan antas påverka miljön på olika sätt, både positivt och negativt. Det går inte att generalisera vilken indirekt miljöpåverkan olika projekt medför, eftersom insatserna spänner över många olika verksamheter.	Pågående regionala projekt 100 st., omfattar cirka 98 miljoner kr. Under 2003 beviljades 68 projekt stöd.	2 N/P	3	5	2	3	10	2

<p>Beslut om och planering av nationella väginvesteringar</p>	<p><u>P:</u> Trafiksäkerhetsåtgärder går ofta hand i hand med miljöåtgärder, det vill säga ökade trafiksäkerhetsåtgärder har positiv inverkan på miljön. Vägarnas utformning och sträckning kan vara mer eller mindre miljöbelastande.</p> <p><u>N:</u> Ökad bil- och lastbilstrafik på vägarna innebär ökade utsläpp. Utbyggnad av vägnätet innebär en anpassning till ökade trafikvolymmer</p>	<p>Örebro län tilldelas anslag för transportinfrastruktur under 2004-2015. Anslagen omfattar nybyggnad och ombyggnad av väg och järnväg samt trafiksäkerhetsåtgärder.</p>	<p>3 N/P</p>	<p>3</p>	<p>6</p>	<p>3</p>	<p>3</p>	<p>12</p>	<p>1</p>
<p>Beslut om och planering av järnvägsinvesteringar</p>	<p><u>P:</u> Överflyttning av gods- och persontransporter till järnväg innebär mindre utsläpp.</p>	<p>Örebro län tilldelas anslag för transportinfrastruktur under 2004-2015. Anslagen omfattar nybyggnad och ombyggnad av väg och järnväg samt trafiksäkerhetsåtgärder.</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>1</p>	<p>4</p>	<p>3</p>

Bredbandsutbyggnad	Bredbandsutbyggnad skapar möjligheter till att människor att bo och verka på landsbygden. <u>P:</u> Detta gör att investeringarna kan få betydelse för resandet, till exempel genom distansarbete och för möjligheterna att bedriva företag på landsbygd. <u>N:</u> Sträckningen för bredbandsutbyggnaden kan läggas genom värdefulla naturområden (samråd angående sträckningen sker alltid med enheten Natur på Länsstyrelsen).	Ca 20 ärenden per år.	1 N/P	1	2	2	2	8	3
--------------------	---	-----------------------	----------	---	---	---	---	---	---

Staben									
Räddningstjänst: Tillsyn av kommunal räddningstjänst, 452	Tillsyn av kommunal räddningstjänst med fokus på miljöolyckor. Giftfri miljö (4), säker strålmiljö (6), levande sjöar och vattendrag (8) och grundvatten av god kvalitet (9).	Tillsyn av kommunens räddningstjänst sker ungefär vartannat år. Två personer är involverade i arbetet.	2 P	1	3	2	2	7	3
Info: Information, 100	Information som går ut från Länsstyrelsen, framför allt via hemsidan och broschyrer. Miljömål som berörs är alla regionala miljökvalitetsmål, 13 st.	Alla medborgare i länet och alla andra som nås av vår information.	2	2	4	3	3	10	3

Bilaga 5 - Värdering direkt miljöpåverkan

Miljöaspekter där poängsumman för värdering av miljökriterier och kvantitet blir 5-6 är *betydande miljöaspekter*.

Prioriteringsklasser:

1. Miljöaspekter för vilka det sätts mål och upprättas handlingsplan (9-12 poäng).
2. Betydande miljöaspekter i vänteläge.
3. Övriga miljöaspekter i vänteläge.

Miljöaspekt	Värdering utifrån miljökriterier 1-3 poäng	Värdering av kvantitet 1-3 poäng	Miljöaspekter med 5-6 poäng är betydande (markeras med fet stil)	Värdering av interna drivkrafter 1-3 poäng	Värdering av externa drivkrafter 1-3 poäng	Summa max. 12 poäng	Prioritering 1-3 1. målsättning 2, 3 vänteläge
1. Transporter							
• Tjänsteresor	3	3	6	3	3	12	1
• Resor till och från arbetet	3	3	6	2	3	11	1
• Varu- och service trp.	2	1	3	2	3	8	3
• Provtagning med båt och skoter	2	1	3	1	2	6	3
2. Lokalutnyttjande							
• Uppvärmning	2	2	4	2	2	8	3
• Vattenförbrukning	1	2	3	3	1	7	3
• Elförbrukning	1	2	3	3	2	8	3
• Kylanläggningar	2	1	3	2	3	8	3
3. Avfallshantering	2	2	4	2	3	9	1
4. Förbrukn. av kontorsmtrl							
• Papper och trycksaker	1	3	4	3	1	8	3
• Övrigt kontorsmaterial	1	3	4	3	1	8	3

• Datorer, telefoner, faxar m.m.	2	2	4	2	2	8	3
5. Upphandling	3	2	5	3	2	10	1
6. Kemikalier och lokalvård	2	1	3	2	2	7	3

Bilaga 6 - Kemikalieförteckning

Kemikalier	Beteckning	Antal behållare	Mängd	Årsförbrukning
Indikatorer och andra org. ämnen				
Bromkresolgrönt	C21H14Br4O5S	1		0.06 g
EDTA dinatriummagnesiumsalt	C10H12MgN2Na2O8*4H2O	2		
EDTA dinatriumsalt	C10H14N2Na2O8*2H2O	1		
Eriokromsvart	C20H12NaN3O7S	1		
Fenolftalein	C20H14O4	2		
Metylenblått	C16H18ClN3S*2H2O	1		
Metylrött	C15H15N3O2	1		0.04 g
Metylrött i etanollösning	C15H15N3O2	1		
Thyodensindikator		1		
Trietanolamin	C6H15NO3	1		
Syror och baser				
Fosforsyra	H3PO4	1		
Myrsyra	CHOOH	1		
Salpetersyra	HNO3	3		
Saltsyra	HCl	1		
Saltsyra konc.	HCl	1		1.7 ml
Svavelsyra 4M	H2SO4	1		
Svavelsyra Konc.	H2SO4	1		
Ammoniak konc.	NH3	1		
Kalciumhydroxid	Ca(OH)2	1		
Kalciumkarbonat lösning	CaCO3	1		
Kaliumhydroxid	KOH	1		
Natriumhydroxid fast	NaOH	2		0.4 g
Natriumhydroxidlösning	NaOH	1		
Natriumkarbonat	Na2CO3	1		
Natriumkarbonat lösning	Na2CO3	1		10 ml
Konserveringsmedel och bedövning				
Bensokain etanollösning		1		
Bensokain fast		1		
Formaldehyd (formalin)	CH2O	2		
JJK (Lugols lösning)	I/KI	4		

Magnesiumkarbonat lösning 1%	MgCO ₃	5		
Winkler 1	Mn(II)Cl ₂	1		
Winkler 2	NaOH/NaI	1		
Winkler 3	H ₃ PO ₄	1		
Reagenser				
Ammoniumklorid	NH ₄ Cl	1		
Kalciumklorid	CaCl ₂ *2H ₂ O	1		
Magnesiumhydroxykarbonat		1		
Mangan(II)klorid	MnCl ₂ *4H ₂ O	1		
Natriumjodid	NaI	2		
Titrisol lösning	K ₂ Cr ₂ O ₇	1		
Lösningsmedel				
2-propanol	C ₃ H ₇ OH	1		
D-sprit (denaturerad etanol)	C ₂ H ₅ OH	18	27 L	12 L
Finsprit (etanol 95%)	C ₂ H ₅ OH	2		
Kemetyl T-röd 50%		1	3 L	10 L
Sodosil (diskmedel)		1		
Övrigt				
Blågel		1		
Gulgel		2		
Standardlösning konduktivitet		1		
Standardlösning till pH-meter	KCl	2		
Zero oxygen solution		1		

Bilaga 7 - Sveriges 15 miljö kvalitetsmål med beslutade preciseringar och delmål¹.

I april 1999 antog riksdagen 15 nationella miljö kvalitetsmål. Målen förtydligades i november 2001 och kompletterades då även med tidsatta och lite mer konkreta delmål samt riktlinjer för hur målen ska nås. Det övergripande målet är att till nästa generation kunna lämna över ett hållbart samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Miljömålen har vuxit fram ur ett framgångsrikt samarbete mellan förtroendevalda, myndigheter, näringsliv och miljöorganisationer. Målen ska vara en gemensam grund för allt miljöarbete, på alla nivåer, i Sverige och i vårt arbete i EU och internationellt.

¹ enligt "Svenska miljömål, delmål och åtgärdsstrategier, prop. 2000/01:130", "Kemikaliestrategi för giftfri miljö, prop. 2000/01:65", "Sveriges klimatstrategi, prop. 2001/02:55" samt "Mål för inomhusmiljön prop. 2001/02:128"

Länsstyrelsen har av regeringen fått i uppdrag att i bred samverkan med andra aktörer regionalt anpassa och följa upp 14 av de 15 miljömålen. Skogsvårdsstyrelsen har motsvarande uppdrag för målet ”Levande skogar”. I uppdraget ingår även att stimulera en hållbar utveckling i länet så att nationella och regionala miljömål kan klaras.

I slutet av 2004 väntas de regionala miljömålen och åtgärdsstrategierna för Örebro län vara antagna. Så länge hänvisar vi till de nationella målen nedan och den vägledning man därutöver kan få av den remissversion som finns på länsstyrelsens webbplats.

För att nå en hållbar utveckling behöver miljömålen användas som underlag till:

- Planer, program och enskilda beslut
- Verksamhetsplanering och miljöledning
- Tillsyn och prövning
- Upphandling
- Bidragstilldelning

1. Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål kan uppnås.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

Åtgärdsarbetet inriktas på att halten av koldioxid i atmosfären stabiliseras på en halt lägre än 550 ppm (parts per million) samt att halterna av övriga växthusgaser i atmosfären inte ökar. Målets uppfyllande är till avgörande del beroende av insatser i alla länder.

Delmål:

1. De svenska utsläppen av växthusgaser ska som ett medelvärde för perioden 2008-2012 vara minst fyra procent lägre än utsläppen år 1990. Utsläppen ska räknas som koldioxidekvivalenter och omfatta växthusgaserna koldioxid, metan, dikväveoxid (lustgas), svavelhexafluorid, fluorkarboner (FC) och HFC. Målet ska uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer.
2. År 2050 bör utsläppen för Sverige sammantaget vara lägre än 4,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare och år, för att därefter minska ytterligare.

2. Frisk luft

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Halterna av luftföroreningar överskrider inte lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till personer med överkänslighet och astma.

Delmål:

1. Halten 5 mikrogram/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska vara uppnådd i samtliga kommuner år 2005.
2. Halterna 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde och 100 mikrogram/m³ som timmedelvärde för kvävedioxid ska i huvudsak vara uppnådda år 2010.
3. Halten marknära ozon ska inte överskrida 120 mikrogram/m³ som åtta timmars medelvärde år 2010.
4. År 2010 ska utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) i Sverige, exklusive metan, ha minskat till 241 000 ton.

3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Depositionen av försurande ämnen överskrider inte den kritiska belastningen för mark och vatten.
- Onaturlig försurning av marken motverkas så att den naturgivna produktionsförmågan, arkeologiska föremål och den biologiska mångfalden bevaras.
- Markanvändningens bidrag till försurning av mark och vatten motverkas genom att skogsbruket anpassas till växtplatsens försurningskänslighet.

Delmål:

1. År 2010 ska högst 5 procent av antalet sjöar och högst 15 procent av sträckan rinnande vatten i landet vara drabbade av försurning som orsakats av människan.
2. Före år 2010 ska trenden mot ökad försurning av skogsmarken vara bruten i områden som försurats av människan och en återhämtning ska ha påbörjats.
3. År 2010 ska utsläppen i Sverige av svaveldioxid till luft ha minskat till 60 000 ton.
4. År 2010 ska utsläppen i Sverige av kväveoxider till luft ha minskat till 148 000 ton.

4. Giftfri miljö

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrunds nivåerna.
- Halterna av naturfrämmande ämnen i miljön är nära noll.
- Den sammanlagda exponeringen i arbetsmiljö, yttre miljö och inomhusmiljö för särskilt farliga ämnen är nära noll och för övriga kemiska ämnen inte skadlig för människor.
- Förorenade områden är undersökta och vid behov åtgärdade.

Delmål:

1. Senast år 2010 skall det finnas uppgifter om egenskaperna hos alla avsiktligt framställda eller utvunna kemiska ämnen som hanteras på marknaden. För ämnen som hanteras i högre volymer och övriga ämnen som t ex efter inledande översiktliga tester bedöms som särskilt farliga skall uppgifter om egenskaperna finnas tillgängliga tidigare än 2010. Samma krav på uppgifter skall då gälla för såväl nya som existerande ämnen. Senast år 2020 skall det även så långt möjligt finnas uppgifter om egenskaper hos alla oavsiktligt framställda och utvunna kemiska ämnen.
 2. Senast år 2010 skall varor vara försedda med hälso- och miljöinformation om de farliga ämnen som ingår.
 3. I fråga om utfasning av farliga ämnen skall följande gälla:
Nyproducerade varor skall så långt det är möjligt vara fria från
- cancerframkallade (cancerogena), arvs massepåverkande (mutagena), och fortplantningsstörande (reprotoxiska) ämnen senast år 2007 om varorna är avsedda att användas på ett sådant sätt att de kommer ut i kretsloppet,
- nya organiska ämnen som är långlivade (persistenta) och bioackumulerande, så snart som möjligt, dock senast år 2005,
- övriga organiska ämnen som är mycket långlivade och mycket bioackumulerande senast år 2010,
- övriga organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerande senast år 2015,
- kvicksilver senast år 2003 samt kadmium och bly senast år 2010.
Dessa ämnen skall inte heller användas i produktionsprocesser om inte företaget kan visa att hälsa och miljö inte kan komma till skada. Redan befintliga varor som innehåller ämnen med ovanstående egenskaper eller kvicksilver, kadmium samt bly skall hanteras på ett sådant sätt att ämnena inte läcker ut i miljön. Delmålet avser ämnen som människan framställt eller utvunnit från naturen. Delmålet avser även ämnen som ger upphov till ämnen med ovanstående egenskaper, inklusive de som bildas oavsiktligt.
1. Hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning av kemiska ämnen skall minska fortlöpande fram till 2010 enligt indikatorer och nyckeltal som skall fastställas av berörda myndigheter. Under samma tid skall förekomsten och användningen av kemiska ämnen som försvårar återvinning av material minska. Delmålet avser ämnen som inte omfattas av delmål 3.
 2. För minst 100 utvalda kemiska ämnen, som inte omfattas av delmål 3, skall det senast år 2010 finnas riktvärden fastlagda av berörda myndigheter. Riktvärdena skall ange vilka halter som får förekomma i miljön eller vilka

halter människor högst får utsättas (exponeras) för. Syftet är att riktvärdena på sikt skall fastställas som miljö kvalitetsnormer.

3. Förorenade områden ska vara identifierade och för minst 100 av de områden som är mest prioriterade med avseende på riskerna för människors hälsa och miljön ska arbetet med sanering och efterbehandling ha påbörjats senast år 2005. Minst 50 av de områden där arbete påbörjats ska dessutom vara åtgärdade.

5. Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Sverige verkar för att halterna av klor, brom och andra ozonnedbrytande ämnen i stratosfären inte överstiger naturliga nivåer.
- Inom loppet av en generation skall användningen av ozonnedbrytande ämnen i Sverige vara avvecklad.

Delmål:

1. År 2010 ska utsläpp av ozonnedbrytande ämnen till största delen ha upphört.

6. Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Stråldoser begränsas så långt det är rimligt möjligt.
- Den högsta sammanlagda årliga effektiva stråldosen som individer ur allmänheten får utsättas för från verksamheter med strålning överstiger inte en millisivert (mSv) per person under ett år.
- Allvarliga tillbud och haverier i kärntekniska anläggningar förebyggs. Spridning av radioaktiva ämnen till omgivningen förhindras eller begränsas om ett haveri skulle inträffa.
- Effekterna av UV-strålning begränsas så långt möjligt.
- Riskerna med elektromagnetiska fält kartläggs så långt som möjligt och nödvändiga åtgärder vidtas i takt med att eventuella risker identifieras.

Delmål:

1. År 2010 ska halterna i miljön av radioaktiva ämnen som släpps ut från alla verksamheter vara så låga att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. Det individuella dostillskottet till allmänheten ska understiga 0,01 mSv per person och år från varje enskild verksamhet.
2. År 2020 ska antalet årliga fall av hudcancer orsakade av solen inte vara högre än år 2000.
3. Riskerna med elektromagnetiska fält ska kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.

För delmål beträffande radon, se [God bebyggd miljö](#).

7. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Belastningen av näringsämnen får inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller försämra förutsättningarna för biologisk mångfald.
- Nedfallet av luftburna kväveföreningar överskrider inte den kritiska belastningen för övergödning av mark och vatten någonstans i Sverige.
- Grundvatten bidrar inte till ökad övergödning av ytvatten.
- Sjöar och vattendrag i skogs- och fjällandskap har ett naturligt näringstillstånd.
- Sjöar och vattendrag i odlingslandskap har ett naturligt tillstånd, vilket högst kan vara näringsrikt eller måttligt näringsrikt.
- Näringsförhållandena i kust och hav motsvarar i stort det tillstånd som rådde under 1940-talet och tillförsel av näringsämnen till havet orsakar inte någon övergödning.
- Sjöar och vattendrag har God ekologisk status enligt definitionen i EG:s ramdirektiv för vatten.
- Svenska kustvatten har God ekologisk status enligt definitionen i EG:s ramdirektiv för vatten.
- Skogsmark och jordbruksmark har ett näringstillstånd som bidrar till att bevara den naturliga artsammansättningen.

Delmål:

1. Senast år 2009 ska det finnas åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten som anger hur God ekologisk status ska nås för sjöar och vattendrag samt för kustvatten.
2. Fram till år 2010 ska de svenska vattenburna utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten ha minskat kontinuerligt från 1995 års nivå.
3. Senast år 2010 ska de svenska vattenburna utsläppen av kväve från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 procent från 1995 års nivå till 38 500 ton.
4. Senast år 2010 ska utsläppen av ammoniak i Sverige ha minskat med minst 15 procent från 1995 års nivå till 51 700 ton.
5. Senast år 2010 ska utsläppen i Sverige av kväveoxider till luft ha minskat till 148 000 ton.

8. Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Belastningen av näringsämnen och föroreningar får inte minska förutsättningarna för biologisk mångfald.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota biologisk mångfald introduceras inte.
- Sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser samt bad- och friluftsliv värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt.
- Fiskar och andra arter som lever i eller är direkt beroende av sjöar och vattendrag kan fortleva i livskraftiga bestånd.
- Anläggningar med stort kulturhistoriskt värde som använder vattnet som resurs kan fortsätta att brukas.
- I dagens oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag är naturliga vattenflöden och vattennivåer bibehållna och i vattendrag som påverkas av reglering är vattenflöden så långt möjligt anpassade med hänsyn till biologisk mångfald.
- Gynnsam bevarandestatus upprätthålls för livsmiljöer för hotade, sällsynta eller hänsynskrävande arter samt för naturligt förekommande biotoper med bevarandevärden.
- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- Sjöar och vattendrag har God ytvattenstatus med avseende på artsammansättning och kemiska och fysikaliska förhållanden enligt EG:s ramdirektiv för vatten.
- Utsättning av genmodifierad fisk äger inte rum.
- Biologisk mångfald återskapas och bevaras i sjöar och vattendrag.

Delmål:

1. Senast år 2005 ska berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer som behöver ett långsiktigt skydd i eller i anslutning till sjöar och vattendrag. Senast år 2010 ska minst hälften av de skyddsvärda miljöerna ha ett långsiktigt skydd.
2. Senast år 2005 ska berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för restaurering av Sveriges skyddsvärda vattendrag eller sådana vattendrag som efter åtgärder har förutsättningar att bli skyddsvärda. Senast till år 2010 ska minst 25 procent av de värdefulla och potentiellt skyddsvärda vattendragen ha restaurerats.
3. Senast år 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser ha upprättats för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter. Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till mer än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt.
4. Senast år 2005 ska utsättning av djur och växter som lever i vatten ske på sådant sätt att biologisk mångfald inte påverkas negativt.

5. Senast år 2005 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter och fiskstammar som har behov av riktade åtgärder.
6. Senast år 2009 ska det finnas ett åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten som anger hur God ytvattenstatus ska uppnås.

9. Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Grundvattnets kvalitet påverkas inte negativt av mänskliga aktiviteter som markanvändning, uttag av naturgrus, tillförsel av föroreningar m.m.
- Det utläckande grundvattnets kvalitet är sådant att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
- Förbrukning eller annan mänsklig påverkan sänker inte grundvattennivån så att tillgång eller kvalitet äventyras.
- Grundvattnet har så låga halter av föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet att dess kvalitet uppfyller kraven för god dricksvattenkvalitet enligt gällande svenska normer för dricksvatten och kraven på God grundvattenstatus enligt EG:s ramdirektiv för vatten.

Delmål:

1. Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning ska senast år 2010 ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet.
2. Senast år 2010 ska användningen av mark och vatten inte medföra sådana ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem.
3. Senast år 2010 ska alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer per år uppfylla gällande svenska normer för dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet.
4. Senast år 2009 ska det finnas åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten som anger hur God grundvattenstatus ska uppnås.

(10. Hav i balans samt levande kust och skärgård)

De delar som kan vara intressanta för Örebro län omfattas i andra miljömål.

11. Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- I hela landet finns våtmarker av varierande slag, med bevarad biologisk mångfald och bevarade kulturhistoriska värden.
- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.
- Torvbrytning sker på lämpliga platser med hänsyn till natur- och kulturmiljön och den biologiska mångfalden.
- Våtmarker skyddas så långt möjlig mot dränering, torvtäkter, vägbyggen och annan exploatering.
- Våtmarkernas värde för friluftsliv värnas.

Delmål:

1. En nationell strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar ska tas fram senast till år 2005.
2. Samtliga våtmarksområden i Myrskyddsplan för Sverige ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2010.
3. Senast år 2004 ska inte skogsbilvägar byggas över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden eller så att dessa våtmarker påverkas negativt på annat sätt.
4. I odlingslandskapet ska minst 12 000 hektar våtmarker och småvatten anläggas eller återställas fram till år 2010.
5. Åtgärdsprogram ska senast till år 2005 finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

12. Levande skogar

Skogsvårdsstyrelsen ansvarar för det regionala mål- och uppföljningsarbetet för målet.

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet ska nås inom en generation.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga bevaras.
- Skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.
- Naturlig föryngring används på för metoden lämpliga marker.
- Skogarnas naturliga hydrologi värnas.
- Brändernas påverkan på skogarna bibehålls.
- Skötselkrävande skogar med höga natur- och kulturmiljövårdens värden ska värdena bevaras och förstärks.
- Skogar med hög grad av olikåldrighet och stor variation i trädslagssammansättning värnas.
- Kulturminnen och kulturmiljöer värnas.
- Skogens betydelse för naturupplevelser och friluftsliv tas till vara.

- Hotade arter och naturtyper skyddas.
- Inhemsk växt- och djurarter fortlever under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.
- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att livskraftiga populationer säkras.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.

Delmål:

1. Ytterligare 900 000 hektar skyddsvärd skogsmark ska undantas från skogsproduktion till år 2010.
2. Mängden död ved samt arealerna med äldre lövrik skog och gammal skog ska bevaras och förstärkas till år 2010 på följande sätt: mängden hård död ved ska öka med minst 40 procent i hela landet och med avsevärt mer i områden där den biologiska mångfalden är särskilt hotad, arealen äldre lövrik skog ska öka med minst 10 procent, arealen gammal skog ska öka med minst 5 procent arealen mark föryngrad med lövskog ska öka.
3. Skogsmarken ska brukas på sådant sätt att fornlämningar inte skadas och så att skador på övriga kända värdefulla kulturlämningar är försumbara senast år 2010.
4. Senast år 2005 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

13. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Åkermarken har ett välbalanserat näringstillstånd, bra markstruktur och mullhalt samt så låg föroreningshalt att ekosystemens funktioner och människors hälsa inte hotas.
- Odlingslandskapet brukas på ett sådant sätt att negativa miljöeffekter minimeras och den biologiska mångfalden gynnas.
- Jorden brukas på ett sådant sätt att markens långsiktiga produktionsförmåga upprätthålls.
- Odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av småbiotoper och vattenmiljöer.
- Biologiska och kulturhistoriska värden i odlingslandskapet som uppkommit genom lång, traditionsenlig skötsel bevaras eller förbättras.
- Odlingslandskapets byggnader och bebyggelsemiljöer med särskilda värden bevaras och utvecklas.
- Hotade arter och naturtyper samt kulturmiljöer skyddas och bevaras.
- Odlingslandskapets icke-domesticerade växt- och djurarter har sina livsmiljöer och spridningsvägar säkerställda.
- Den genetiska variationen hos domesticerade djur och växter bevaras. Kulturväxter bevaras så långt möjligt på sina historiska platser.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.

Delmål:

1. Senast år 2010 ska samtliga ängs- och betesmarker bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen hävdad ängsmark ska utökas med minst 5 000 hektar och arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna ska utökas med minst 13 000 hektar till år 2010 .
2. Mängden småbiotoper i odlingslandskapet ska bevaras i minst dagens omfattning i hela landet. Senast till år 2005 ska en strategi finnas för hur mängden småbiotoper i slättbygden ska kunna öka.
3. Mängden kulturbärande landskapselement som vårdas ska öka till år 2010 med cirka 70 procent.
4. Senast år 2010 ska det nationella programmet för växtgenetiska resurser vara utbyggt och det ska finnas ett tillräckligt antal individer för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige.
5. Senast år 2006 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.
6. Senast år 2005 ska ett program finnas för hur lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibygnader kan tas till vara.

(14. Storslagen fjällmiljö)

Ej aktuellt mål för Örebro län.

15. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Målet innebär i ett generationsperspektiv bland annat att:

- Den bebyggda miljön ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur så att alla människor ges möjlighet rikt och utvecklande liv och så att omfattningen av människors dagliga transporter kan minskas.
- Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap med särskilda värden värnas och utvecklas.
- En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur utvecklas, både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse.
- Boende- och fritidsmiljön, samt så långt möjligt arbetsmiljön, uppfyller samhällets krav på gestaltning, frihet från buller, tillgång till solljus, rent vatten och ren luft.

- Natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god tillgänglighet värnas så att behovet av lek, rekreation, lokal odling samt ett hälsosamt lokalklimat kan tillgodoses.
- Den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas.
- Transporter och transportanläggningar lokaliseras och utformas så att skadliga intrång i stads- eller naturmiljön begränsas och så att de inte utgör hälso- eller säkerhetsrisker eller i övrigt är störande för miljön.
- Miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet finns tillgängliga och förutsättningarna för säker gång- och cykeltrafik är goda.
- Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, bullerstörningar, skadliga radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.
- Mark- och vattenområden är fria från gifter, skadliga ämnen och andra föroreningar.
- Användningen av energi, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt och främst förnybara energikällor används.
- Naturgrus nyttjas endast när ersättningsmaterial inte kan komma i fråga med hänsyn till användningsområdet.
- Naturgrusavlagringar med stor värde för dricksvattenförsörjningen och natur- och kulturlandskapet bevaras.
- Den totala mängden avfall och avfallets farlighet minskar.
- Avfall och restprodukter sorteras så att de kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i kretsloppet i ett balanserat samspel mellan bebyggelsen och dess omgivning.

Delmål:

Planeringsunderlag

1. Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för
 - hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att bilanvändningen kan minska och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
 - hur kulturhistoriska och estetiska värden ska tas till vara och utvecklas,
 - hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras och utvecklas och andelen hårdgjord yta inte ökas,
 - hur energianvändningen ska effektiviseras, hur förnybara energiresurser ska tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

2. Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ska senast år 2010 vara identifierad och ett program finnas för skydd av dess värden. Samtidigt ska minst 25 procent av den värdefulla bebyggelsen vara långsiktigt skyddad.

Buller

3. Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder ska ha minskat med 5 procent till år 2010 jämfört med år 1998.

Uttag av naturgrus

4. 2010 ska uttaget av naturgrus i landet vara högst 12 miljoner ton per år och andelen återanvänt material utgöra minst 15 procent av ballastanvändningen.

Avfall

5. Mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall ska minska med minst 50 procent till år 2005 räknat från 1994 års nivå samtidigt som den totala mängden genererat avfall inte ökar.
6. Samtliga avfallsdeponier har senast år 2008 uppnått enhetlig standard och uppfyller högt uppställda miljökrav enligt EU:s beslutade direktiv om deponering av avfall.

Energianvändning m.m. i byggnader

7. Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta ska bland annat ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska.

Innomhusmiljö

8. Byggnader och deras egenskaper ska inte påverka hälsan negativt. Delmålet ska vara uppnått till år 2020. För att uppnå målet ska det säkerställas att samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation, att radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/ kubikmeter luft och att radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/kubikmeter luft.



Länsstyrelsen Örebro län

Postadress
701 86

Besök
Stortorget 22

Fax
019-19 30 10

Internet
www.t.lst.se

E-poet
lansstyrelsen@t.lst.se

Tfn växel
019-19 30 00